...CO
...OVINCIAL

TOLEDO
BIBLIOTECA PROVINCIAL
Sala Reservada
Número 34

Res-
34

Res 34(1)
R 375264
Tit 146797
C 1194343

Res 34(2)
R. 121549
Tit. 146800
C 1194346

Res 34(3)
R. 121550
Tit 146801
C 1194347

S. R. Lit. 1. cap. 3.
2—2

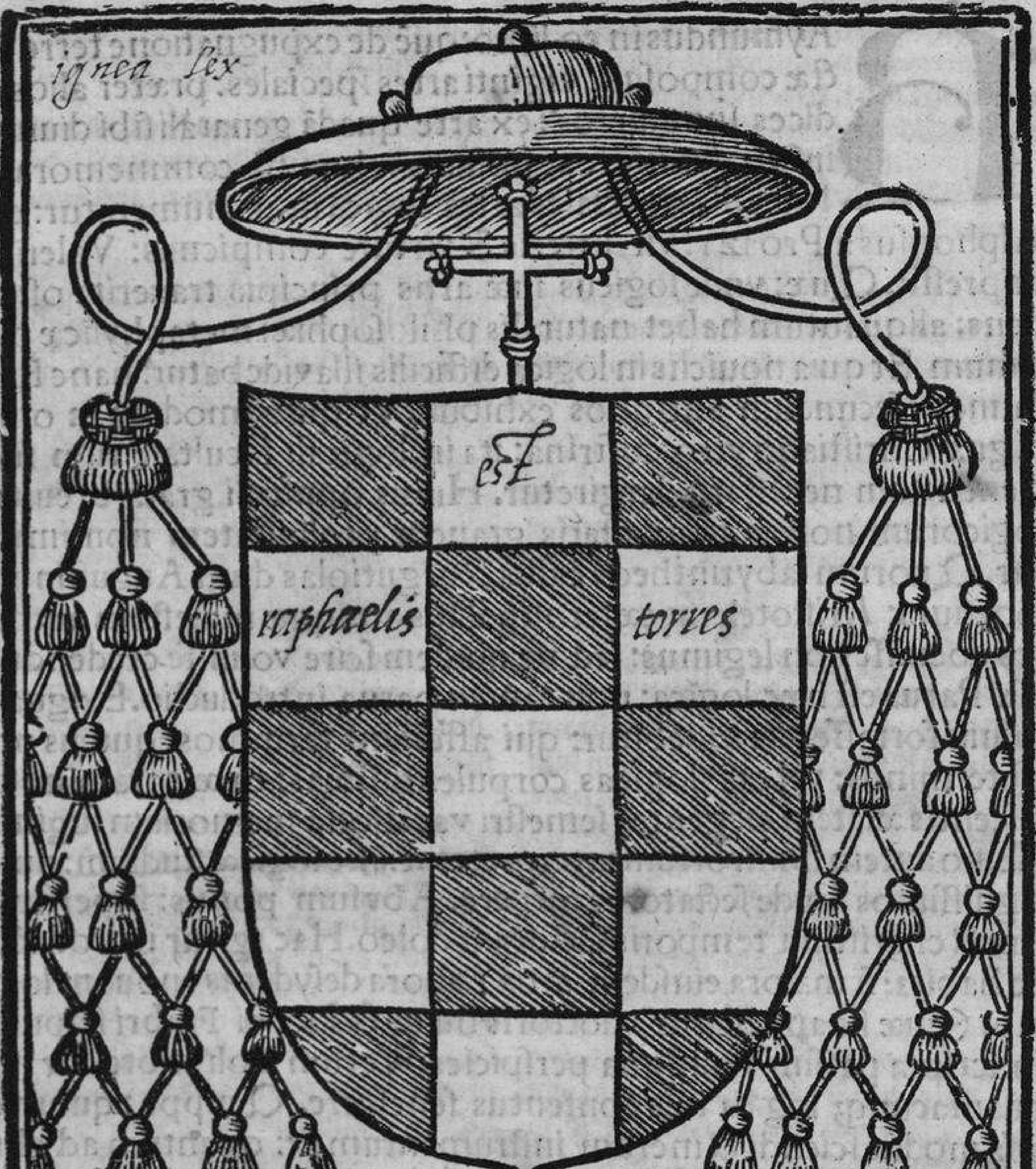

Logicalia parua illuminati Doctoris Raymundi Lulli.

de la casa professa de la comp.a de Jesus de Toledo

Pax tyronibus in dyalectica.

RAymundus in eo libro: quē de expugnatione terrę ſan
ctæ compoſuit: viginti artes ſpeciales: præter alios co
dices innumeros: ex arte quadā genarali ſibi diuinit⁹
infuſa duxiſſe ſe ac poſteris reliquiſſe commemorat.
Inter illas ſpeciales artes logica noua numeratur: quā
Alphonſus a Proaza: vir litteris & virtute conſpicuus: Valentiæ
impreſſit. Quæ: vnde logicus ſuæ artis principia traxerit: oſten-
dens: aliquantum habet naturalis philoſophiæ: metaphyſicæ plu-
rimum. Et quia nouiciis in logica difficilis illa videbatur: hanc Ray-
mundus ſecundum antiquos exhibuit. Vt quēadmodum in omni
digna Chriſtiano viro doctrina: ita in logicali facultate tum ſuffi
cientia: tum neceſſaria largiretur. Huius opuſculi grata breuitas:
logicorum noſtræ tempeſtatis grauem prolixitatem non imita-
tur. Quorum labyrintheos caſus & argutiolas diuū Auguſtinum:
Boetium: Ariſtotelem: cæteroſq; illius antiquæ maieſtatis autho-
res docuiſſe non legimus: ſed ne quidem ſcire voluiſſe credendum
eſt. Parua eſt hæc logica: non tamen parua introductio. Exigua ni
mium fortaſſe illis videbitur: qui affectant terminos: quibus non
eſt terminus: vel eas logicas corpulentiſſimas: quæ totam miſeri
diſcentis ætatem exigentes ſemeſtri vacatione memoriam fugiunt.
Nemo autem ſiniſtrorſum interpretetur: me logicæ ſtudium: eiuſq;
digniſſimos laude ſectatores carpere. Abvſum potius: ſuperfluita
tem & chariſſimi temporis iacturam doleo. Hac igitur introductio
ne habita: ſi maiora eiuſdem artis robora deſyderas: nouam logi-
cam (quæ ſic appellatur) doctoris huius & Iacobi Frabri ſtapulen
ſis ſcripta paſſim vtiliſſima perſpicies. Verum noli: obteſtor: vel
quantacunq; logica ſola contentus ſeneſcere. Quippe: quum ea
ipſa modus ſciendi & merum inſtrumentum ſit: quantum ad altio
res muſas eſt neceſſaria: tantum per ſeſe ieiuna nimis & infructuo-
ſa probata eſt. Tu autem o homo dei logicalia pro neceſſitate con
ſecutus: ad philoſophiam & theologiam: quibus humana vita per-
ficitur: accelera. Vale amice in domino ieſu Chriſto.

Dyalectice itro ductiones Illuminati doctoris ⁊ martyris Raymūdi Lulli.

Gratia ⁊ illustratione diuina pullulat arbor sciētię logicalis. Cuiꝰ fructꝰ est verū ⁊ fłm cognoscere ⁊ vnū ab altero dicernere.

Ogica est ars ⁊ sciētia cū qua verū ⁊ fłm rōcinādo cognoscuntur ⁊ vnū ab altero dicerniť ve℞ eligēdo ⁊ fłm dimittēdo Cuiꝰ principia specifica sunt tria: scilicet terminus: propositio ⁊ argumentatio.

De radicibus arboris.

TErminus est dictio significatiua ex q̄ ꝓpō cōstituiť. Est aūt terius i ꝓpōe sbz: p̄dicatū vel ps eo℞: copula vel signū. Prīo terius diuidiť in terim cathegoreumaticum ⁊ sincathegoreumaticum.

Cathegoreumaticꝰ est ille q̄ significatiué ⁊ ꝓprié sūptus pōt esse sbz vel p̄dicatū vel pars eo℞ in ꝓpōe: vt bonitas est magna: bonitas petri ē i magnitudine ipius. Terminus cathegoreumaticus diuiditur in communem ⁊ singularem.

Cōis est ille q̄ ex vnica sui ipositiōe est aptus de pluribus p̄dicari. vt. bonitas de bonitate dei: angeli. Homo de raymundo nicolao ⁊c. Cōmunis diuiditur in vniuocum: equiuocum ⁊ denominatiuum.

Uniuocus est ille q̄ p̄dicať de pluribꝰ sub vno noie ⁊ eadē rōne diffinitionis: vt bonitas: magnitudo: substantia: corpꝰ de suis inferioribus.

Equocꝰ est ille q̄ p̄dicať de multis sub vno nomine ⁊ diuersa ratione diffinitionis vt canis taurus aries ⁊c.

Denoiatiuꝰ seu cōnotatiuꝰ ē ille q̄ sigt subiectū cōnotādo aliquā qualitatē ipsi inherētem vt bonꝰ. magnus. causa. pť. rex.

Singularis vel discretꝰ ē ille q̄ ex vnica sui ipositiōe de vno solo p̄dicari pōt vt sunt teri significātes idiuidua specie℞ vt petrus. Tam terminus cōis q̄ singularis diuiditur in abstractum ⁊ concretum.

Abstratus terius est q̄ sigt essentiā vel ꝓprietatē nō vt sūt in sbo: vt. hūanitas. risibilitas. petreitas. heceitas.

Cōcretus est q̄ sigt sbam vł sbm vt hō. petrꝰ. risibile. ignis. Terius cathegoreumaticꝰ in ꝓpōne mō est sbm: mō p̄dicatū. Ideoq̄ dicēdū est qd sit sbz: quid p̄dicatū.

Subiectū est terius añ copulā verbalē positus de q̄ dr affirmatiue vel negatiue terius post copulā positus ⁊ rectus a p̄te post scdm grāmaticā.

Predicatū est terius post copulā positus dictꝰ de terio añ copulā stāte affirmatiue vel negatiue. vt. hō ē sba. ly hō est sbz ⁊ ly sba est p̄dicatū ly ē: est copula. Unde copula sic diffinitur.

Copula est ꝑsona p̄ria scda vel tertia singularis vel pluralis explicita vel implicita huiꝰ vbi sū es fui. Explicita vt bonitas est magna. Implicita vt bonitas bonificat magnitudinē. Nā. bonificat. tantum valet quantum est bonificans.

Sincathegoreumaticus terius est ille q̄ significatiue ⁊ ꝓpe sūptꝰ nō pōt eē pars p̄ncipalis in ꝓpōne. Terius sincathegoreumaticus diuidiť in vłe signū. ꝑticulare signū ⁊ partes orationis indeclinabiles. quodāmodo

Uniuersale signū ē. vt. oīs. nullus. qlz. nemo ⁊c. vłr distribuētia. i. faciētia stare copulatiue suum terminū cōmunem seq̄ntem pro omnibus suis significatis.

Particulare signū est vt q̄dā. alter. aliquis aliq̄n alicubi ⁊c. ꝑticulariter distribuētia. i. faciētia stare disiūctiue terim suū cōmunem seq̄ntem pro suis significatis.

Partes idiclinabiles sūt vt. bñ. ⁊. proheu: Terminus cathegoreumaticus alia diuisione diuiditur in gñalissimū: subalternum: specialissimum ⁊ indiuidualem.

Gñalissimꝰ est qui nō hēt vłiorē: vt ens: bonū ⁊c trāscēdētia. Uel gñalissimꝰ est qui in sua arbore p̄dicamētali obtinet supremum gradū p̄dicatiōis. Sicut iste terius

ſba in tota coordinatione terioꝝ ſuę arboris ſuprmū gradū obtinet. Et arbor ipa dr̄ p̄dicamētū ſbę. Et ſic de q̄ntite: q̄litate: relatiōe: actione: paſſiōe: habitu: ſitu: tēpe ⁊ loco. Itaqꝫ ſunt decē predicamenta. Unū ſubſtantię ⁊ nouē accidentiū: vt dicemus.

¶ Subalternus vel genus ſubalternū dicitur ſic reſpectu ſpecierū inferioꝝ vel dicitur ſpēs ſubalterna reſpectu ſupioꝝ vel ſupioris. Ut corp⁹ reſpectu aīalis ⁊ hoīs gen⁹ eſt. Sꝫ reſpectu ſbę: ē ſpēs. ⁊ ſic ð ⁊c̄.

¶ Specialiſſim⁹ dr̄ terius ſpēi ſpecialiſſimę q̄ imedite p̄dicaꝛ de ſuis idiuiduis: vt hō ð petro: paulo ⁊c̄. aſin⁹ ð hoc ⁊ illo ⁊c̄.

¶ Indiuidualis eſt terius q̄ a diuiſiōe ⁊ a ſuo gn̄ali plus diſtare nō pōt. Sic̄ ſunt noīa ꝓpria ⁊ ꝓ noīa demōſtratiua ⁊ aliꝗ teri per ipſa indiuiduati ſeu ſingularizati.

De intētionib⁹ ⁊ impoſitiōib⁹.

Intētio eſt ſil'itudo in aīa alicui⁹ vel aliq̄rū nāliꝛ rep̄ſentatiua. Eſt aūt duplex: p̄ma ⁊ ſc̄da. ¶ Pria eſt ſil'itudo pticularis vel ſingularis in aīa corrn̄dēs termino p̄mę ipoſitiōis. Et p eā res ſingularis ē p̄mo obabilis a poſteriori ꝓcedēdo.

¶ Sc̄da eſt ſil'itudo in aīa corrn̄dēs terio ſc̄dę impoſitionis vel p̄mę in cōi ſumpts. Un̄ ſil'itudines ſeu cōcept⁹ gn̄ales ſūt ſc̄dę itētiōes ⁊ pticulares ſeu ſinglares ſūt p̄mę. Admodū reꝝ realiū i qb⁹ gn̄a ⁊ ſpēs ſūt p ſc̄daꝫ intētionē ⁊ ſua pticularia per p̄mā.

¶ Impoſitio eſt inſtitutio teri vocalis vl' ſcripti: q̄ terius eſt ad placitū ſignificatiu⁹ alicui⁹ vl' aliq̄ꝝ. Eſt duplex ipō: pria ⁊ ſc̄da

¶ Prima eſt illa q̄ terius eſt ad placituꝫ ſignificatiu⁹ alicui⁹ vel aliq̄rū nō ea rōne qua ipm ſigcatū vel ſigta ſit vel ſint vlterius ſigatiuū vel ſigatiua ad placitū. Ut ens: ſba: q̄ntitas: q̄litas: hō ⁊ ſil'es teri dicūtur p̄mę ipoſitiōis in voce vel in ſcripto.

¶ Sc̄da ipoſitio eſt illa q̄ terius ē ad placitū ſigatiuus alicu⁹ vel aliq̄rū ea rōne q̄ vlterius eſt vel ſūt terius vel teri ad placitū ſigatiuus vel ſigatiui alioꝝ a ſe: vt ſunt iſti teri: vl'e: cōe: predicabile: genus: ſpēs: dr̄ia: ꝓpriū: accn̄s: indiuiduū: ofo: nomē: ꝓnomē: verbū: participiū: prepoſitio: coniunctio: aduerbiū: iteriectio. ⁊ ſimiles dicuntur termini ſecundę impoſitionis.

De predicabilibus.

Predicabile eſt ens cōe ſeu vl'e ð pluribus dicibile. Et iſte terius p̄dicabile eſt terius ſc̄dę intētionis ⁊ eſt p̄dicabilis de gn̄e: ſpē ⁊c̄. predicabilib⁹ de terminis gn̄alib⁹ p̄mę intētionis q̄ etiā p̄dicātur de ſuis inferiorib⁹ ſcꝫ genus de ſuis gn̄alibus: ſpēs de ſpālibus: dr̄ia de dr̄lam ſignificātib⁹: ꝓprietas de ꝓprietatē ſigcātib⁹: accn̄s de accidētalib⁹ teris. Mr ipſos ſignt ⁊ eoꝝ ſigata in gn̄ali: iportata i ſpāli per ipſos terios p̄mę ipoſitiōis ſimpliciꝛ ſupponēt es. Predicabilia ſunt quinqꝫ ſcꝫ genus: ſpecies: dr̄ia: proprietas ⁊ accn̄s.

¶ Gen⁹ eſt vl'e q̄d de plurib⁹ differētib⁹ ſpē p̄dicaꝛ. Et ē nāle: logicale: gn̄aliſſimū: vel ſubalternū. vt ſubſtantia: animal ⁊c̄.

¶ Species eſt vl'e gn̄i ſubꝫ qð de plurib⁹ differētib⁹ numero p̄dicaꝛ. Eſt aūt ſpecies nālis: logicalis: ſpēaliſſima: vl' ſubalterna.

¶ Dr̄ia eſt id rōne cui⁹ res ſūt differētes: clarę ⁊ incōfuſę. vt per incorporeum ſuba ſperitualis differt a corporali ⁊ conuerſo.

¶ Proprietas eſt id rōe cui⁹ q̄dlibꝫ ens conſiſtit in ſuo proprio numero ſiue eſſe. vt riſibilitas: latrabilitas: paternitas ⁊c̄.

¶ Accidēs eſt ens q̄d p ſe exiſtere nō pōt nāliter. Et eſt ſepabile: vt rubor: ſanitas: ſcientia: virtus ⁊c̄. Uel inſeperabile: vt calor ab igne: quantitas ab ipſo quanto.

De predicamentis.

Predicamētū eſt gn̄ale ordinamētū i quo om̄e q̄d eſt: ſc̄ðꝫ ſuū modū ⁊ gradū eſt iuenibile. Et iſte terius p̄dicamētū p̄dicaꝛ de decē ſeq̄ntib⁹. ſ. de ſba: q̄ntitate.

¶ Sba eſt ens p ſe exn̄s. Hēt in ſe formā materiā ⁊ cōiūctionē vel aliqua quib⁹ forma: materia ⁊ ꝯiunctio aſſimilantur quę ſūt ei⁹ eſſētialia. Sba eſt duplex. ſ. p̄ma. vt ſūt idiuidua ⁊ ſc̄da. vt ſunt gn̄a ⁊ ſpecies.

¶ Corp⁹ ē ſba ex p̄ctis: lieis ⁊ ſigis plēa

¶ Corpus animatū eſt ſubſtantia informata potentia ſenſitiua aut vegetatiua.

¶ Animal eſt ſubſtantia viuēs ⁊ ſentiēs.

¶ Hō ē ſba i q̄ aīa rōnalis ⁊ corp⁹ adiuicē cōiūgūꝛ. Ul' hō ē illa creatura q̄ cū plurib⁹ creaturis participat: q̄ aliq̄ alia creatura.

Sequitur predicamentum ſubſtantię.

incorporea	inanimatum	non ſentiens	irracionale	ſortes.
Subſtātia<	Corpus<	Corpus aiatū<	Animal<	Homo.<
corporea	animatum	ſentiens	rationale	plato.

De quantitate.

¶ Quantitas eſt accidens quo ſubſtantia eſt finita ꝛ limitata.

Quantitas. a.
- b. Simplex. c.
  - d. Punctus
  - d. Unitas
  - d. Status
- b. Compoſita. d.
  - e. Continuā. q.
    - r. Linea. — Naturalis. / Artificialis.
    - r. Tempus hora dies.
    - r. Locus: hic: ibi.
    - r. Soliditas. — Triāgulꝰ. / Circulus.
    - r. Superficies.
  - e. Diſcreta. f.
    - g. Numerꝰ. ij. iij. iiij.
    - g. Oro: aial eſt ſubſtātia.

De qualitate.

¶ Qualitas eſt accidens quo ſubiectum indicatur quale ſit.

Qualitas. a.
- b. Propria.
- b. Appropriata.
- b. Habitus. — Ut ſciencia. virtus. vicium.
- b. Diſpoſitio. — Ut ſanitas infirmitas.
- b. Naturalis. — Pō: vt ignis ad calefaciēdū: Ul ipō: vt ignis ad īfrigidādū
- b. Paſſio. c.
  - d. Ut rubedo propter verecūdiā: Palledo ꝑpter timorem.
  - d. Ut meritum ob vertutem: Culpa ob vicium.
- b. Paſſibilis q̄litas. — Ut dulcedo: amaritudo: acetoſitas.
- b. Forma ſeu fig. c.
  - d. Ut curuitas: rectitudo: gibboſitas: tortuoſitas.
  - d. Triangulatio: quadrangulatio.

De relatione.

¶ Relatio eſt accidēs ꝑ q̄d aliq̄d eſt reſpectiuū ꝛ q̄d pluralitatē neceſſariō indicat.

Relatio. a.
- b. Equi paratię — Ut fratris ꝛ fratris: fratris ꝛ ſororis: ſocij ꝛ ſocij.
- b. Suppoſitionis — Ut pr̄is ad filiū: dn̄i ad ſeruū: creatoris ad creaturā.
- b. Suppōnis — Ut filij ad pr̄em: ſerui ad dn̄m: creaturę ad creatorē.
- b. Dualis — Ut fratris ꝛ fratris: magiſtri ꝛ diſcipuli.
- b. Ternalis. c.
  - d. Ut bōificatiui: bilis ꝛ are: Magnificatiui: bilis ꝛ are.
  - d. Ignificatiui: bilis ꝛ are.

De actione ꝛ paſſione.

¶ Actio eſt accidens cum quo agens accidentaliter agit in paſſo accidentali.

Actio ꝛ paſſio. a.
- b. Inaīati. c.
  - d. In inaīatū: vt ignis ī alia eſtā: ſolis in ignē: iouis ī aerē.
  - d. In aīatum: vt ignis in hominē: ſolis in plantas ꝛ aīalia.
- b. Aiati. q.
  - r. In animatū: vt hominis ad hominē: hominis in bruta.
  - r. In inaīatū: vt fabri ī clauū: herbę ī elemēta q̄ ī ſe ꝯuertit.

¶ Paſſio eſt accidens cū quo patiens patiť ſub accidētali agente. Et dicitur relatiuo modo ad actionem ꝛ tot ac eaſdem ſpecies habet: ſicut actio. vt diximus.

De ſitu.

¶ Situs eſt accidens quo quędam entia in aliis ſituantur.

Situs.a.
- b. Intellectualis: vt volũtas i mẽoria ⁊ eꝫ memoria i intellectu ⁊ eꝫ.
- b. Senſualis: vt ignis in aere: cordis in medio corporis.
- b. Vterqꝫ: vt aīe in corpore ⁊ econtra: ⁊ vtriuſqꝫ in homine ⁊ ecõtra.
- b. Intrinſecꝰ ⁊ naturalis: vt ptis in cõpartem: partiũ in toto ⁊ ecõtra.
- b. Extrinſecus ⁊ non naturalis: vt domus in vico.

De habitu.

¶ Habitus eſt accidens quo ſubiectum habituatur.

Habitus.a.
- b. Intellectualis: vt ſcientia: virtus: vicium.
- b. Senſualis.c.
  - d. Naturalis: vt color in colorato.
  - d. Artificialis: vt i duſtrię brutoꝝ.

De tempore.

¶ Tempus eſt accidens in quo entia creata ſunt incepta ⁊ noua.

Tempus.a
- b. Inſtans ſiue preſentaneum punctum.
- b. Succeſſio: vt hora: dies: menſis.

De loco.

¶ Locꝰ ē accñs p qd vnũ corpꝰ ē collocabile ſiue collocatũ i alio ⁊ vna ps corporis i alia.

Locus.a.
- b. Nãlis ⁊ i inſeparabilis a ſbõ: vt ꝓprius locus hoīs ⁊ vini.
- b. Appropatꝰ ⁊ ſeparabilis: vt locꝰ hoīs in aere: vini in vaſe.

De trũco arboris ſciẽtię logicalis.

PRopoſitio eſt orõ cõſtituta ex teris veritatis vel falſitatis ſigñatiua. Habet in ſe terminos ſiue dictiones. Eſt in aīa mẽtalis: in voce vocalis: in ſcripto ſcripta: in ſyllogiſmo maior vel minor vel cõcluſio: in cõſeqñtia accñs vel pñs. Habet ptes ſuas mentales in aīa: vocales in voce: ſcriptas i ſcriptura: i ſyllogiſmo ſyllogiſticas. Primũ ꝓpõ diuidit in veram ⁊ falſam.

¶ Vera eſt illa cuius ſubꝫ ⁊ pdicatũ omĩmode ⁊ ſimplr ſe hñt: vti iſpa denotat. Vt hęc. aliq bonitas nõ eſt ęternitas: vera eſt. qꝛ creata bonitas nõ eſt ęternitas. Nã ex quo creata eſt: incepta ⁊ noua eſt.

¶ Falſa eſt illa cuius ſubm ⁊ pdicatũ nõ omĩmode ⁊ ſimplr ſe hñt: vti ipſa denotat. Vt hęc. hõ eſt aīal irrõnale. falſa eſt: qꝛ inquãtũ dicit irrõnale nõ ſc habent ſubiectũ ⁊ pdicatũ: vti ipſa denotat. Itẽ ꝓpõ eſt duplex ſcilicet cathegorica ⁊ ypotetica.

¶ Cathegorica eſt orõ vna ꝑfectã rõnem demõſtrans. Habet in ſe ſubm pdicatũ ⁊ copulã pncipales ptes ſui. Eſt in aīa: voce: vel ſcripto ſigns veritatem vel falſitatẽ vniꝰ ſolius pdicati de vno ſolo ſbõ. Ideoqꝫ dr de ſimplici inhęrẽtia. Ineſt enĩ vnum ſimplex pdicatũ ſuo ſimplici ſubõ. Habet in aīa vnũ ſimplex pdicatũ: ſubm ⁊ copulã mentales: in voce habet illas vocales: in ſcripto ſcriptas. Habet etiam in ipſis ſimplicem veritatem vel falſitatem.

De quãtitate ꝓpõnis cathegoricę quę eſt quadruplex.

VNiuerſalis cathegorica eſt illa cuiꝰ ſubꝫ eſt terius cõis iũctus ſigno vlĩ. vt omnis maioritas eſt minor: nulla maioritas eſt magnitudo.

¶ Particularis eſt illa cuiꝰ ſbõꝫ eſt terius cõis additꝰ ſigno pticulari. Vt qdã bõitas eſt ęternitas: qdã magnitudo ñ ē ęterna.

¶ Indeffinita eſt illa cuiꝰ ſubꝫ eſt terius cõis nullo tñ ſigno vlĩ vel particulari adiũctus. vt virtus eſt vera: hõ eſt animal.

¶ Singularis eſt illa cuius ſubm eſt terminus ſingularis vel diſcretus: aut certe cõis: ſingularizatus tñ per ꝓnomẽ demõſtratiuũ primitiuũ. vt deus eſt bonitas magnitudo ęternitas. Sortes eſt differẽs: iſta bonitas eſt ſenſualis: tu homo es bo

nus: ego ſum peccator: hęc cōcordantia in ęqualitate minoritatis eſt maior.

De qualitate propoſitionum.

Affirmatiua ꝓpō eſt illa cuius ꝑdicatū ſubõ attribuit vel attribui videtur: vt omnis bonitas creata eſt minor. omnis bonitas eſt accidentalis.

¶ Negatiua eſt illa cuius ꝑdicatū a ſubõ remouetur vel remoueri videt: vt bōitas petri nō eſt eiꝰ magnitudo: ens nō ē verū.

Propoſitio cathegorica eſt duplex ſcꝫ de diſiuncto extremo ꝛ de copłato extremo.

¶ De diſiuncto extremo eſt illa in ſubiecto cuius vel predicato vel in vtroqꝫ ponitur coniunctio diſiunctiua: vt virtus lapidis vel animę eſt ſenſualis: animal eſt rationale vel irrationale: corpus vel anima ſunt in quiete vel labore dum viuimus.

¶ De copulato extremo eſt illa in cuius ſubiecto vel prędicato vel vtroqꝫ ponitur copulatiua cōiunctio: vt intellectus ꝛ voſūtas ſunt in angelo: memoria ē in hoīe ꝛ in angelo: virtꝰ ꝛ viciū ſūt i hoīe ꝛ i āgelo.

De petitionibus.

Logicus tribꝰ modis querit de ꝓpōne. Interrogādo em: quę ſit aliqua propō: querit: vtrū ſit cathegorica an ypotetica. Interrogādo: q̄lis ſit: querit: an ſit affirmatiua an negatiua. Interrogando quāta ſit: querit: ſi ē vl'is: an particularis: an indiffinita: an ſingularis. Unde habes verſum. Quę: ca. vel. yp. Qualis: ne vel aff. Q. quanta. par: in: ſin.

De conuerſionibus.

Logicus habet duas cōuerſiones in propoſitionibꝰ. ſ. ſimplicē ꝛ ꝑ accñs.

¶ Simplex eſt mutatio ſubiecti in ꝑdicatū ꝛ ecōuerſo: remanēte in vtraqꝫ ꝓpōne. ſcꝫ conuerſa ꝛ cōuertente eadē quātitate ꝛ qualitate. Et ꝑ hanc conuerſionem cōuertunt negatiua vl'is: ꝛ affirmatiua particularis: indiffinita vel ſingularis: vt nullū ens ē malū: cōuertit: nullū malum ē ens: quoddā bonū ē magnū: cōuertit in hanc. quoddam magnum eſt bonum.

¶ Per accidens ē mutatio ſubiecti in ꝑdicatū ꝛ eꝯ: remanente in vtraqꝫ eadē q̄litate ſed variata quātitate. Et ꝑ iſtā cōuertunt vl'es affirmatiua ꝛ negatiua in particulares ſuas: vt oīs bonitas ē differēs: cōuertit: quoddā differēs ē bonitas: nullus intellectus ē ſenſualis. cōuertit. quoddam ſenſuale nō eſt intellectus. Sed extra hiaꝫ eſt alius modus ꝯuerſiōis q̄ ſpectat ad altiorē artiſtā: ꝙ ſit logicꝰ. Et iſte ē duplex.

¶ Unus eſt qñ aliqua ꝯcretiue cōuertunt ſtāte dr̄ia in ꝓprietatibus ſiue abſtractis quibꝰ res eſt id q̄d eſt vel talis q̄lis eſt. Et hęc dr̄ reſpectiua vel ſecundū q̄d: vt dicendo. ens eſt bonum: magnū. eꝯ. Proprietas autē. qua eſt bonū. ſ. bonitas differēs eſt ab eſſentia ſiue ꝓprietate qua ē magnū ſcꝫ a magnitudine. ꝛc. ꝛ hoc in creaturis.

¶ Secūdus modus eſt altior ꝑore ꝛ ē tūc qñ vna ratio ſiue ꝓprietas eſt idē numero: eſſentia: ꝛ nā cū ratōe ſiue ꝓprietate de qua ꝑdicat vel q̄ de illa ꝑdicatur ſine vlla diuerſitate eſſentię ꝛ eſſe: abſtracti ꝛ cōcreti. Et hęc cōuerſio eſt abſoluta ꝛ ſimplex: ſolū deo enti infinito conueniens.

De oppoſitionibus.

Logicus format quattuor oppoſitiones. ſ. cōtrariam: ſubcōtrariā: ſubalternā ꝛ contradictoriā. Et oportet ad hoc vt duę propōnes opponant ſibi inuicē ꝙ participēt in vtroqꝫ extremo. ſ. ꝑdicato et ſubõ ꝛ ꝙ varient in illis ꝓpōnibus quātitas vel qualitas vel vtrunqꝫ.

¶ Contrarię ergo ſunt duę vl'es affirmatiua ꝛ negatiua ꝛ ita concordāt in quantitate ꝛ repugnāt in qualitate.

¶ Subcōtrarię ſunt duę particulares: altera affirmatiua: altera negatiua. et ita ſūt eiuſdē quantitatis ꝛ diuerſę qualitatis.

¶ Subalternę ſūt vl'is affirmatiua ꝛ ſua particularis affirmatiua vł vl'is negatiua ꝛ ſua particularis negatiua. Itaqꝫ conueniunt in qualitate ꝛ non in quantitate.

¶ Cōtradictorię ſūt duę: q̄rū vna ſit vl'is affirmatiā: alt'a ꝑticularis negatiā: vł vna ſit vl'is negatiā: alt'a vō ſit ꝑticularis affirmatiā. Intrū ꝙ duę ꝯdictorię ſibi īuicē repugnāt q̄ntū poſſibile ē. ſ. i q̄ntitate ꝛ q̄litate. In oppōnibꝰ ꝛ ęq̄pollētijs idē faciūt ꝑticłaris: idiffinita ꝛ ſingl'aris. Ut aūt det' exēpla ꝑdictaꝝ oppōnū ponit ſeq̄ns figa.

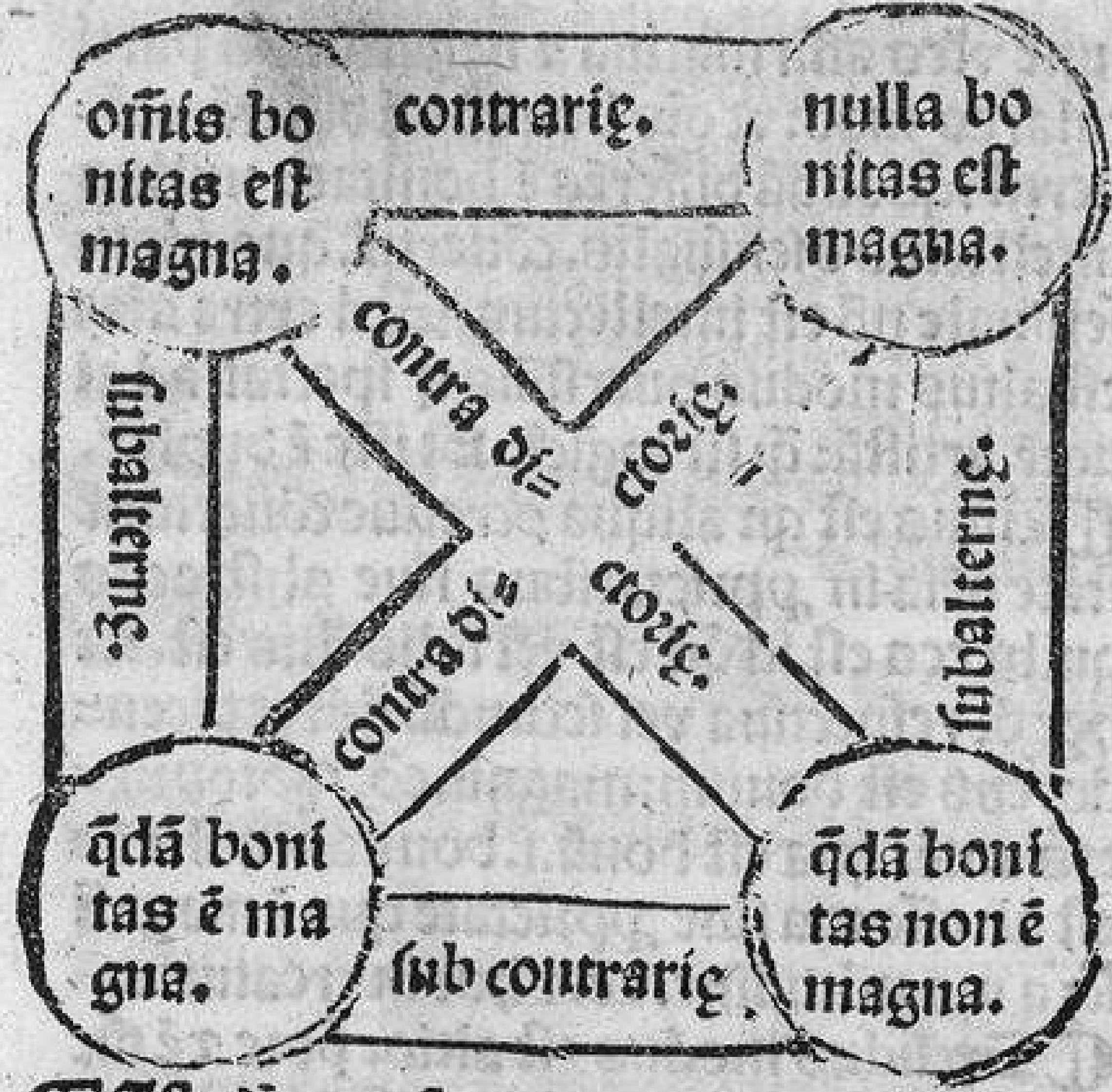

℄ Iſtę ꝯo ꝓpōnes oppoſitę quas leges
inter ſe ⁊ ꝯñtias habeant. i. quomō ſi vna
eſt vera: altera ſit vera vel falſa: inferius
dicet in cap. de locis. Hic tñ aduertendū
eſt ꝙ duę ꝓpōnes pñt eſſe mutuo ꝯ̄dicto
rię duobus modis ſcilicet contradictorię
de modo vel contradictorię de lege.
℄ Cōtradictorię de mō ſunt quādo ſe ha
bent vt paulo ante dictum eſt ſcꝫ quando
participant in ſubiecto ⁊ predicato ⁊ op=
ponuntur in quantitate ⁊ qualitate.
℄ Cōtradictorię de lege ſūt duę ꝓpōnes
q̄ licet nō ꝑticipent in ſubō ⁊ p̄dicato ⁊ lcꝫ
nō ſibi inuicem repugnēt tā in q̄ntitate ꝙ̄
qualitate: ſeruāt tñ inter ſe legeꝫ ꝯ̄dictoria
rū q̄ eſt hęc ꝙ ſi vna ꝯ̄dictoriaꝝ eſt vera:
altera eſt falſa ⁊ ecōuerſo ⁊ nunꝙ̄ ambę
ſūt ꝟę neqꝫ ambę falſę. Et hoc mō ꝯ̄dictio
nis multę ꝓpōes opponūt varijs mōis.
℄ Unus eſt qñ affirmatio ⁊ negatio fiūt
eiuſdem de eodē: ſcd̄m idem: ſilr ⁊ in eodē
tempore: vt petrus mouet ⁊ nō mouetur.
℄ Alius eſt qñ cōtraria vel diſparata af=
firmātur de eodem: ſcd̄ꝫ idem: ſilr ⁊ ſimlr:
vt bonitas eſt magna ⁊ parua vel eſt ens
⁊ nichil. Sortes eſt homo ⁊ aſinus.
℄ Alius eſt qñ duorū penitus ꝯ̄rioꝝ fit
affirmatio vel negatio: vt infinitū bonū ē:
infinitū malū eſt. Sūma virtus eſt: ſum=
mum viciū eſt. Immenſa veritas eſt im=
menſa falſitas eſt ⁊c. Sūma bonitas non
eſt: ſumma malitia nō eſt. Sūma virtus
nō eſt: ſummū viciū nō eſt. Bonuꝫ nō eſt:
malū nō eſt. Clarū nō eſt: ꝯfuſum nō eſt.

De ęquipollentijs.

LOgicus facit triplicem ęquipollen=
tiā in ꝓpōnibꝰ oppoſitis ſup̄dictis.
℄ Prima eſt qñ ſigno vli negatio poſt=
ponitur: qꝛ tūc propō i qua ſigno vli poſt=
ponitur negatio: ęquiualet ſuę ꝯ̄rię. vt
oīs bonitas nō eſt magna ęqualet huic
nulla bonitas eſt magna. ⁊ ecōuerſo: nul
la bonitas nō eſt magna ęquipollet huic:
omnis bonitas eſt magna.
℄ Scđa eſt qñ ſigno vli vel particulari
preponit negatio: tūc ipſa ꝓpō ęquiualet
ſuę ꝯ̄dictorię. Ut nō oīs bonitas eſt ma
gna: ęquiualet iſti: aliq̄ bonitas nō eſt ma
gna. Et non aliqua bonitas eſt magna:
ęquiualet huic. nulla bonitas eſt magna.
℄ Tertia ęquipollētia eſt quō ipſi ſigno
vel particulari vel vli p̄ponitur ⁊ poſtpo
nitur negatio. Tūc eñ ęquiualet ſuę ſub=
alternę. Ut nō oīs bōitas nō eſt minor:
ęquipollet huic. q̄daꝫ bonitas eſt minor.
Et nōnulla bonitas nō eſt intellectualis:
ęquiualet iſti. aliq̄ bonitas nō eſt intelle=
ctualis ⁊ ecōuerſo. Uñ habes ꝟſum. Pre
contradic: poſt cōtra: pre poſtqꝫ ſubalter.

De propoſitione ypotetica.

PRopoſitio ypotetica eſt orō in qua
duę cathegoricę vel plures per ali=
quā cōiūctioneꝫ indeclinabilē vniūtur ad
inuicem. Sex modi ſunt ypoteticę ꝓpōiſ.
ſcꝫ copulatiua: diſiūctiua: ꝯditionalis: cau
ſalis: tempalis: localis ⁊ rōnalis. Quāꝙ̄
oēs poſſunt reduci ad tres p̄mos mōs.
℄ Copulatiua eſt ypotetica cuiꝰ cathego
ricę ꝯiungūtur per ꝯiunctiōeꝫ copulatiuā
quales ſūt iſtę: ⁊: ac: atqꝫ. Et ſi eſt ꝟa ipa
copulatiua propoſitio: oportet oēs eius
cathegoricas eſſe veras: aliter ſi vna ex il=
lis eſt falſa: tota ypotetica eſt falſa.
℄ Diſiunctiua eſt ypotetica cuius cathe=
goricę vniūtur per ꝯiunctiōeꝫ diſiūctiuaꝫ.
Ad eius falſitatem requirit ꝙ oēs ſuę
cathegoricę ſint falſę. Aliter ſi vna illarū
eſt vera: tota diſiunctiua eſt vera.
℄ Cōditionalis eſt illa ypotetica cuiꝰ ca=
thegoricę ꝯiungūtur ꝑ hāc ꝯiunctioneꝫ ſi.

Et ad eius veritatem requiritur ⁊ ſufficit
ꝙ ipoſſibile ſit ita eſſe vt ꝑ añs ſigťur: qui
ita ſit vt per ꝯñs ſigťur. vt ſi om̄is ꝓpō eſt
affirmatiua: nulla eſt negatiua. Si lapis
intelligit: hēt intellectū. Aliter eſt falſa ſi
ꝯña nō eſt bona. vt ſi hō ē aial: hō dormit.
¶ Cauſalis eſt ypotetica hñs in ſe duas
cathegoricas vel plures vnitas per aliq̄
cauſalem cōiūctionez. Et ad ꝟitatem cau-
ſalis affirmatiuę requirit ꝙ ſic eſſe: vt ſi-
gnificatur per añs: ſit cauſa ſic eſſendi: vt
per ꝯñs ſignificatur. Et ideo iſta eſt vera
q2 deus eſt oṗs: deus eſt creator. Aliter
eſt falſa. ſicut. q2 Plato erat hō: erat do-
ctus: q̄ eſt falſa: q̄ntūcūq3 Plato fuerit do
ctus: q2 potuit eſſe hō ⁊ indoctus. Cōtra-
riū eſt in cauſali negatiua in q̄ negatio p̄ce
dit totā ꝓpōnez. Ideo iſta eſt vera. nō q2
tu ſcribis: dies eſt. Quę eſt vera. licet tu
nō ſcribas. Sed in negatiua in q̄ negatio
ponit̄ poſt vnā cathegoricā ⁊ immediate
añ cōiūctionem cauſalez req̄ritur ad eius
veritatē ꝙ cathegorica p̄cedens negatio-
nem ſit vera ⁊ req̄ritur ꝙ ſic eſſe: vt ſcḋa
ſigt: nō ſit cauſa ſic eſſendi vt prima ſigt.
Ideo iſta eſt ꝟa. Sol lucet: nō q2 magr̄ le
git ⁊ iſta eſt falſa. ſol eſt obſcurus: nō q2 tu
curris: q2 ſtm̄ eſt ꝙ ſol ſit obſcurus. ⁊ hęc
eſt falſa: mūdꝰ eſt: nō q2 deꝰ creauerit ip3.
¶ Temporalis eſt ypotetica hñs in ſe du
as vel plures cathegoricas vnitas ꝑ aliq̄d
aduerbiū tp̄ale. Et ad eius ꝟitatem: ſi ſit
de p̄terito vel de futuro nec habeat aliq̄
ꝑtem vl̄ez nec aduerbiū denotās ſucceſſio
nem ſed ſimultatez tp̄is: req̄ritur ꝙ ita fu
erit vel futurū ſit in eodez tp̄e: ſicut ſuę ca
thegoricę ſignt̄. Et ideo hęc eſt vera. Sol
fuit ecclypſatus: q̄ñ Chriſtus fuit paſſus.
Et iſta. Helias p̄dicabit: q̄ñ Antichriſtus
p̄dicabit. Sed ſi habet in ſe aduerbiū de-
notans ordinē tp̄alem vel ſucceſſionē: ſuf
ficit tūc ꝙ ita fuerit vel futurū ſit ꝓ diuer-
ſis ſaltez tp̄ibꝰ: ſicut ſuę cathegoricę ſignt.
Et ideo hęc ē ꝟa. Judas laq̄o ſe ſuſpēdit.
poſtq̄ Chriſtū tradidit. Si ꝟo aliq̄ pars
eſt vl̄is de p̄terito vel de futuro: req̄ritur
ꝙ tot ꝓpōnes ſingulares fuerint vel futu
rę ſint verę ſucceſſiue: quot fuer̄t vel erūt

ſuppoſita ſignificata per ſubiectum talis
ꝓpōnis vl̄is: vt p3 de iſta. om̄is hō erit al
bus: q̄ñ vnus ſolus hō erit albus. Et de
iſta. omnis hō morieť: q̄ñ vnus ſolus hō
morieť: ⁊ ſic de multis alijs. Et ꝓbatur
ꝟitas huius. q2 poſito ꝙ hodie moriatur
vnus hō ſolū ⁊ cras alius ſolū ⁊ ita dein-
ceps donec oēs viuētes ſint mortui: tūc
in tali caſu ita erit vt ꝓpō vl̄is dicit. Om̄
iſte hō morieť q̄ñ vnus ſolus hō morieť:
demōſtrato illo q̄ hodie moriturus eſt ⁊
ſic de ſingulis: ergo om̄is hō morietur quā-
do vnus ſolus homo morietur. Si vero
q̄libet cathegorica ſit de p̄nti: tūc req̄ritur
ꝙ ita ſit in tp̄e p̄nti. ſicut ſuę cathegoricę ſi
gnificāt: vt dū magr̄ legit: ſcholares ꝓfi-
ciūt: vera eſt: ſi ita ſit vt ſuę cathegoricę ſi-
gnificāt. Ad falſitatem ſufficit oppoſitū il
lius quod requiritur ad veritatem eius.
¶ Localis eſt ypotetica hñs in ſe duas vl̄
plures cathegoricas vnitas ꝑ aliq̄d aduer
biū locale. Et ad ꝟitatem localis affirma
tiuę nō hn̄tis aduerbiū denotās motū re-
quiritur ꝙ ita ſit vel fiat in eodem loco ꝓ
prio vel cōi: ſicut ſuę cathegoricę ſignificāt.
Ideo iſta eſt ꝟa. Sortes eſt vbi ſedet. S3
ad ꝟitatez negatiuę ſufficit ꝙ res nō ſit vl̄
fiat in eodem loco cōi ita vt ſuę cathegori
cę ſignt. Ideo hęc eſt ꝟa: nō om̄is hō torq̄
tur: vbi quilibet exn̄s eſt beatus. Sed ad
ꝟitatem localis: hn̄tis in ſe aduerbiū de-
notans motū: aliq̄ñ req̄ritur ꝙ ſit idem
terius ad quē: vt ſortes vadit gerūdā q̄ va
dit plato. Aliq̄ñ ꝙ ſit idem terius a q̄: vt
ſortes venit gerunda: vnde venit rex. Ali
quando ꝙ ſint termini diuerſi: vt ſortes
vadit gerundam: vnde venit Plato.
¶ Rōnalis eſt ypotetica in qua ꝯiungun
tur plures cathegoricę mediāte ꝯiunctio
ne cauſali. Et ad eius ꝟitatem req̄ritur ⁊
ſufficit ꝙ q̄litercūq3 ſigťur eſſe: fuiſſe vel
fore per eius añs ſcḋm totalē ꝯplexionez:
ita ſit: fuerit. vel futurū ſit vt ſigťur per eiꝰ
ꝯñs ſcḋ3 totalē ꝯplexionē. vt deꝰ ē: ergo ens ē.
¶ Illa aūt ꝓpō ypotetica ē negatiua in q̄
negatio p̄cedit totā ꝓpōnez ypoteticā vel
eius formale immediate. Formale in ꝓ-
pōne ypotetica dr̄ ꝯiūctio illa vel vinculū

quo due cathegorice vel plures vniunt᷑: ſi
cut eſt copula v͛balis i cathegorica. Et ſi=
cut nagato v͛bo p̄ncipali i cathegorica: ipa
eſt negatiua: ſic negato formali i ypoteti=
ca: ipa eſt negatiua. Propōnes ypotetice
vt ypotetice ſunt nō p̄nt opponi niſi ꝯdic-
torie. In ypoteticis ad dandū ꝯdictoriaꝫ
ſufficit p̄ponere negationē toti ꝑpōni vel
ipius formali. Preterea ꝯdictoria vnius
copulatiue ē vna diſiūctiua ꝯpoſita ex par
tibus ꝯdicētibus partib⁹ copulatiue ꝛ eꝫ.

De equiualentibus ypoteticis.

PRopoſitio equalens ypotetice ē ꝓ=
poſitio in q̄ ponit᷑ dictio rōne cuius
ipſa eſt exponibilis p ꝓpōnē ypoteticā: vt
ſunt excluſiua: exceptiua: reduplicatia. ꝛc.

¶ Excluſiua eſt illa in q̄ fit excluſio p di-
ctionē excluſiuā: ſicut p has dictiones ſo-
lū: tantū: vnicus ꝛ his equalentes: vt tm̄
hō currit: ſolū hō currit: ſolus ſortes cur=
rit. Quādo dictio excluſiua addit᷑ ſubo: vt
tantū hō currit: exponit᷑ ſic: hō currit ꝛ ni-
chil aliū ab hoīe currit. tm̄ duo hoīes cur=
rūt: exponit᷑ ſic. duo hoīes currunt ꝛ nulli
alij a duob⁹ hoībus currūt Sed eꝫ eſt in
negatiua q: tūc p̄dicatū remouet᷑ a ſubo ꝛ
attribuit᷑ cuilꝫ alij. Qn̄ autē dictio excluſi
ua addit᷑ p̄dicato: vt ſortes ē tm̄ aīal: expo
nitur ſic. ſortes ē aīal ꝛ ſortes nō eſt aliud
ab aīali. Quādo addit᷑ copule: exponitur
eomō q̄ qn̄ addit᷑ ſbo. vt ſortes tm̄ ē come=
dēs: exponit᷑: ſortes eſt comedens ꝛ nō eſt
aliud a comedēte Qn̄ additur tā ſubo q̄
p̄dicato: vt tm̄ ſortes ē tm̄ aīal: tūc exponē
da ē ſic. ſortes ē aīal ꝛ nichil aliud a ſorte ē
nihil aliud ab animali.

¶ Exceptiua eſt illa in q̄ fit exceptio. i. ex
captio partis a ſuo toto p dictionē excepti
uā. ſ. p̄ter: p̄terq̄: niſi. Ad ꝓpōnē excepti=
uā req̄rūtur q̄ttuor teri tanq̄ q̄ttuor cōdi=
tiōes. Prio req̄ritur ſbm p̄ncipale a q̄ fiat
exceptio. Scd̄o dictio exceptiua p quā de-
notetur act⁹ excipiendi. Tertio pars exce=
pta. Quarto p̄dicatū reſpectu cui⁹ fiat ex-
ceptio. Hoc aūt ptꝫ in hac ꝓpōne. oīs hō
p̄ter ſortē currit. ly hō d͛ ſbm p̄ncipale a q̄
fit exceptio. ly p̄ter d͛ dictio exceptiua. ly
ſortes d͛ pars extra capta. ly currit eſt p̄di
catū reſpectu cui⁹ fit exceptio. In excepti=
ua requirūtur due conditiones.

¶ Prima eſt q̄ ſubm ſit terius cōis cū ſi=
gno v'l ſumptus hn̄s plura ſuppoſita vel
particularia ſub ſe. Ideo hec ē ip̄ropa ſol
p̄ter ſolē lucet ꝛ iſta. hō p̄ter ſortē currit.

¶ Scd̄a cōditio eſt q̄ p̄dictū ſbm p̄dicari
poſſit de excepto ꝛ ēt de oīb⁹ eiuſdē ſpeciei
cū excepto in ꝓpōne affirmatiua v͛a et q̄
exceptū ſit minus cōe. Unde ip̄roprie dice
retur. oīs hō p̄ter aſinū currit: oīs hō p̄ter
aīal currit: oīs hō p̄ter oēm hoiem currit.
Ad veritatē affirmatiue req̄ritur q̄ p̄dica
tū non inſit excepto ꝛ inſit ōmi alij (ab ex
cepto) cōtento ſub ſbo illo a q̄ fit exceptio:
ſicut ptꝫ in hac p̄pōne: oīs hō p̄ter ſortem
currit q̄ ſic exponitur ſortes nō currit ꝛ oīs
homo alius a ſorte currit. et ſic de ſilibus
propoſitiōibus. Sed ad veritatē negatiue
req̄ritur eꝫ. ſ. q̄ p̄dicatū iſit excepto ꝛ nul
li alij ꝯtento ſub ſbo p̄ncipali: vnde fit ex-
ptio. vt nullus hō p̄ter ſortē currit: exponi
tur ſic. ſortes currit ꝛ nullus alius hō cur
rit ꝛ ſic de alijs ſimilibus.

¶ Reduplicatiua eſt illa in q̄ fit redupli=
catio p dictionē reduplicatiuā ſicut p ly in
quantū ꝛ ſilia. Reduplicatiua quādoq꜀ ē
affirmatiua vt homo eſt ſenſitiuus inquā
tum eſt aīal: quādoq꜀ eſt negatiua nega=
tione p̄cedente reduplicationem ꝛ verbū
principale. vt hō non inquātū aīal eſt ſen
ſitiuus: aliq̄n vero eſt negatiua negatione
poſita inter reduplicationem ꝛ verbū p̄n
cipale vt hō inquantū aīal non eſt ſenſiti=
uus vel hō inquantū aīal non eſt aſinus.
Notandū ē q̄ in reduplicatiua ꝓpōe q̄nq꜀
ponuntur tres teri diſſimiles: q̄nq꜀ duo ſi
miles et vnus diſſimilis vni duoruꝫ: q̄nq꜀
ſunt oēs tres ſimiles. Ad veritatē redu=
plicatiue req̄ritur veritas vnius copulati
ue cōpoſite q̄nq꜀ ex tribus q̄nq꜀ ex q̄ttuor
propoſitionibus cathegoricis. In q̄ pro=
pōne copulatiua opꝫ q̄ remota dictiōe re=
duplicatiua p̄dicetur ſcd̄s terminus p̄di=
ctoꝝ triū ꝛ tertius de primo: ꝛ tertius v'r
de ſecūdo. Ut hec: homo inquantū aīal eſt
ſenſitiuus: eſt vera q: hec copulatiua ē ve
ra. Homo eſt aīal ꝛ hō eſt ſenſitiuus ꝛ oē

aial eſt ſenſitiuū et ſi aliqđ ē aial: illud eſt
ſenſitiuum. Silr iſte ſunt vere. ois iuſticia in quantū virt⁹ ē vera: hō inquantū hō eſt riſibilis. ens inquantū ens eſt ens qr iſte ſunt vere ois iuſticia eſt virtus: ois virtus eſt vera ⁊ ſic de alijs. Sz iſte ſunt falſe. hō inquantū aſinus ē aial: hō inquantū aial ē irrōnal': hō iquātū hō dānat ⁊ ſic d' ſilib⁹

¶ Incipit exponitur p poſitionē de pſenti ⁊ remotionē de pterito: vt ſortes incipit eſſe: exponit ſic. ſortes nūc eſt et imediate ante hoc nunc nō erat: ſortes incipit eē albus: exponitur: ſic ſortes nūc eſt albus ⁊ ipſe imediate anī hoc nunc nō erat albus.

¶ Deſinit exponitur p remotiōez de pnti ⁊ poſitionē d' pterito: vt ſortes deſinit eſſe: exponit ſic: ſortes nūc nō ē ⁊ imediate anī hoc nūc ipſe erat. Sortes deſinit eſſe grāmatic⁹: exponit ſic: ſortes nūc nō ē grāmatic⁹ ⁊ imediate anī h nūc ipe erat grāmatic⁹

De terminis modificatiuis.

POſſibile eſt ens qđ actu nō eſt ſz pōt eſſe: vt hoiem eſſe cerdonem et carpentarium ⁊ huiuſmodi.

¶ Impoſſibile eſt ens qđ actu nō eſt nec pōt eſſe: vt hoiem eē lapidē ⁊ eū nō eē aial.

¶ Neceſſariū ē ens qđ nulla rōne alit eē pōt qz ē: vt bonitatē eē ⁊ eā eſſe i duratiōe.

¶ Contingens eſt ens p actū poſſibilitatis exiſtēs: vt aliquē vocari ſortē ⁊ dr contingēs eo qr hoc nō ē neceſſariū nec ipoſſibile. Poſſibile eſt duplex: vnū eſt p cām: alterum eſt per infinitam poteſtatem.

¶ Per cāz ſic ignē ɔburere lignū ⁊ lignū ɔburi. Añ tectur qz añqz cōburat cōbuſtio eſt poſſibil' ab igne actiue: i ligno paſſiue.

¶ Per infinitam ptātem: ſicut deū facere ad ſuū placitū de mūdo ⁊ de oi qđ in eo ē. Et iſta poſſibilitas eſt effectus diē ptātis. Oñe eñ qđ i ipo deo eſt: neceſſitas ⁊ putus actus ē: In creaturis aliqđ ē poſſibile vel ipoſſibile i vno tpe qđ nō ē poſſibile vł ipoſſibile i alio ⁊ ſic de loco. Exēplū pmi: dū petr⁹ nō itelligit ipoſſibile ē i tali nunc eū itelligere; ſz i alio tpe poſſibile ē. Exēplum ſcđi: quū petr⁹ eſt parrhiſijs impoſſibile eſt qz ſit Rome.

¶ Impoſſibile ē duplex: quoddā ē p ɔdictionē vt bonitatē eē ⁊ nō eē. Aliđ p defectū cauſe: vt aliqđ eſſe bonū ſine bonitate: magnū ſine magnitudie: ignē eē calidū ſine caliditate: intellectū intelligere ſine ptāte.

¶ Ali⁹ mod⁹ ē ipoſſibilitatis q ɔſiſtit p pfectiōez maximā. Et hec ſolū ɔuenit deo q eſt pfectiſſimū bonū: neceſſariū ⁊ infinitū. Propt qđ ipoſſibiliſſimū ē ipm facere malum: aut petm: aut i eo defectū: ɔtingentiā atqz bone opationis ceſſationem exiſtere.

De modalibus.

PRopō modalis ē illa i q pōit terius modificatiuus cū ifinitiuo. Et opponunt ſicut ſenſualiter ptz in hac figura.

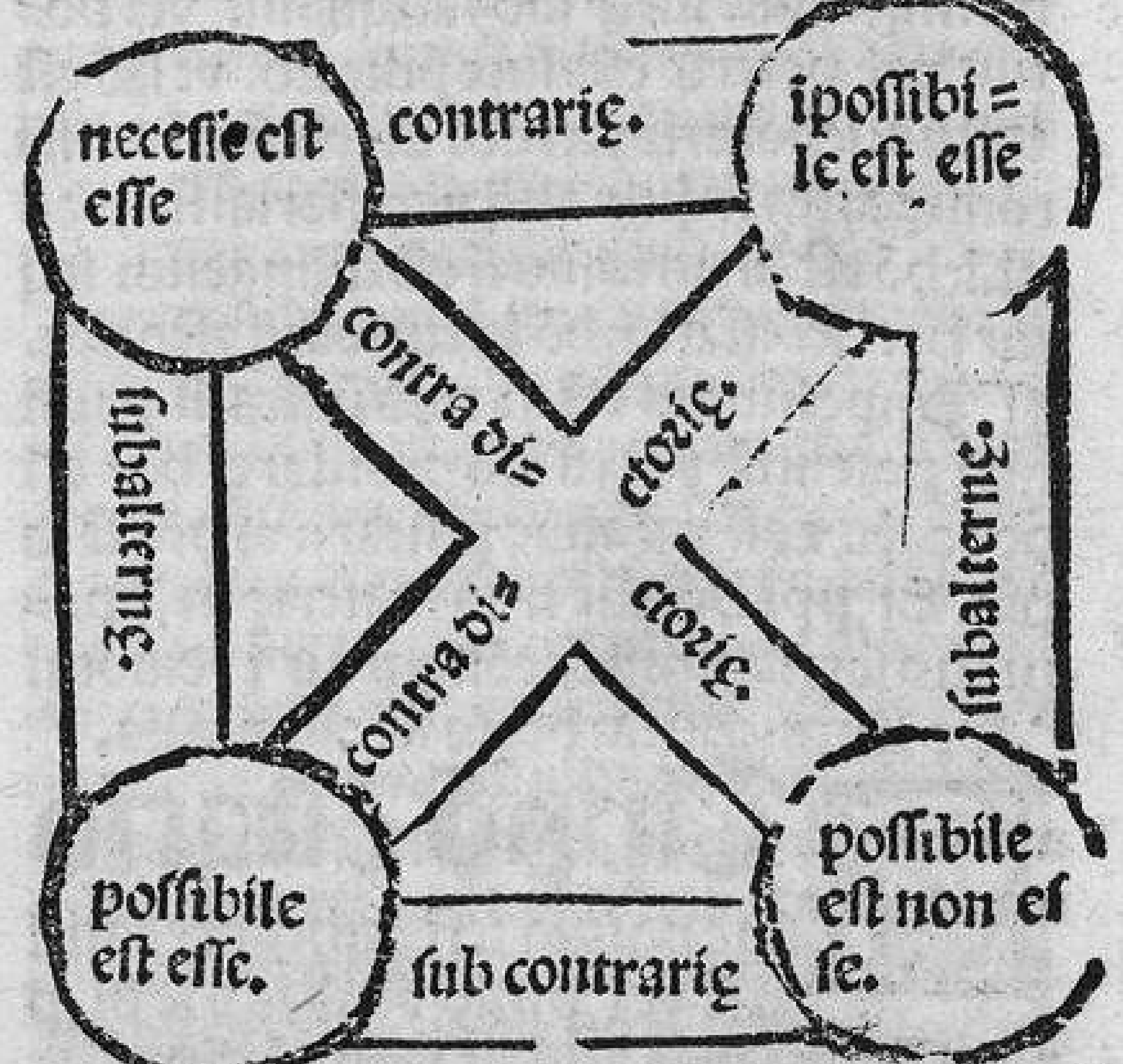

¶ Iſte ppōnes modales equalēt adinicē ſcđm xſum i alia figura pdictū. Si aūt pdicti teri ſeu modi ponūtur i medio dicti. ſcz int actū ⁊ ifinitiuū ipos diuidēdo: dr ppō diuiſa ſeu i ſenſu diuiſo. Alit dr ppō ɔpoſita ſeu in ſenſu compoſito.

¶ Ad veritatē diuiſe ſufficit qz mod⁹ xificet de ppōne ɔſtituta ex pnoīe demōſtrāte id p q ſtat ſđm talis ppōnis corespōdētis pdicto dicto: pdicato ſtāte i ppria forma. Ut dicēdo: calidū poſſibile ē eē frigidū eſt ppō modalis diuiſa ⁊ ad ei⁹ xitatē ſufficit qz hec ppō: hoc eē frigidū eſt poſſibile: ſit vera: pronomine illo demōſtrāte ſignificatū ſubi ppoſitionis prius date.

¶ Ad veritatem compoſite requiritur qz terminus ſeu modus verificetur de

propoſitione indicatiua correſpondente illi dicto: vt bonitatem eſſe magnam eſt neceſſariū: reqritur ad huius veritatem q hec ſit vera: bonitas eſt magna eſt propoſitio neceſſaria ⁊ ſic de alijs huiuſmodi.

De triplici ꝓpōnum differentia.

OMnis propoſitio aut eſt neceſſaria aut contingens aut impoſſibilis.

¶ Neceſſaria eſt q̄ eiꝰ p̄dicatū eſt in tāta cōcordātia cū ſubo q ab eo nullo mō pōt p̄uari: vt deus eſt bonus: hō eſt aīal. vel in tanta diſtantia q nullo modo poteſt cum eo conuenire: vt homo non eſt aſinus.

¶ Cōtingens ē q̄ eius p̄dicatū ineſt ſbo ꝯtingentia: ita q ſubꝫ aliqn̄ fuit vel potuit vel poterit eſſe ſine p̄dicato. vt hō eſt iuſtus: ſcholaris: cerdo. Verūtn̄ ad omnē cōtingentē ſeqtur aliq neceſſaria: ſicut ad iſtā: hō eſt luxurioſus q̄ eſt cōtingens: ſeqtur hec neceſſaria: hō luxurioſus eſt pctōr.

¶ Impoſſibilis eſt q̄ eius p̄dicatū p nullam potentiā pōt cū ſbo ꝯcordare: hoc eſt de eo vere ⁊ affirmatiue p̄dicari: vt hō eſt lapis. Et ꝓpt hoc ſūt tres materie in ꝓpōnibus ſcꝫ naturalis: cōtingens ⁊ remota.

De Branchis arboris ſcie logicalis.

SUppō ē ſtatio ſiue poſitio teri cathegoreuatici p ſe vel p alio vl' alijs a ſe in ꝓpōe. Suppō prio diuidit i ꝓpriā ⁊ improprā.

¶ Impropria eſt qn̄ terius ſupponit pro illo ad q̄d ſignandum nō eſt impoſitus: ſed ipꝫ ſigt ex ſolo vſu loqntiū iprope. vt Anglia pugt: ciphꝰ bibit: paries vult cadere.

¶ Propria eſt qn̄ terius ſupponit p intētione vel p ſe vl' ſibi ſili vel p illo ad q̄d ſignandum eſt impoſitus. Propria diuiditur in ſimplicem: materialē ⁊ pſonalem.

¶ Simplex eſt qn̄ terius prime vel ſcōe impōnis ſupponit p ſcda intētione mētali ſeu reali. ſ. idē ⁊ ipē vl'i ⁊ nō p pticularibꝰ. vt. aīal ē genꝰ: hō ē ſpēs: ignis ē genꝰ. Subiecta harū ꝓpōnū ⁊ ſiliū ſupponūt ſimplr.

¶ Materialis eſt qn̄ terius ſupponit pro ſe aut ſibi ſimili terio. vt dicēdo: hō eſt vox: ly hō ſupponit mālit pro ſe: ſed dicēdo: hō eſt terius mentalis: ly hō ſupponit materialiter p ſibi ſimili exiſtente in mente.

¶ Perſonalis eſt qn̄ terius ſupponit p illo ad q̄d ſignificādū eſt impoſitus vel p illo q̄d nāliter ꝓprie ſignificat: vt dicendo: hō currit: ly hō ſupponit perſonaliter: exemplū ſcdi. vt. q̄litas eſt terius. Perſonalis ſuppoſitio diuidit in diſcretā ⁊ cōez.

¶ Diſcreta eſt qn̄ terminus ſingularis vel diſcretus ſupponit. vt. ſubiectum huius propoſitionis: iſte homo currit.

¶ Cōis ē qn̄ terminus cōis ſupponit. vt. ſubiectū huius: homo currit. Communis diuiditur in determinatam ⁊ confuſam.

¶ Determinata eſt qn̄ terius cōis ſupponit p aliquo ſub quo nō copulatiue: ſed diſiūctiue ſeu p ꝓpōnē diſiunctiuā pōt fieri deſcenſus ad ſua ſingularia. vt dicendo: hō currit: ly hō ſupponit determinate q̄ ſub ipſo pōt fieri deſcenſus diſiūctiuus ad ſua ſingularia: iſtomodo: homo currit: ergo iſte homo currit: vel ille homo currit: vel petrus currit vel alius homo currit.

¶ Confuſa eſt qn̄ terius cōis ſupponit ⁊ non debet fieri talis deſcenſus: ſicut p̄dictus. Sed vel diſiūctus per ꝓpōnē de diſiuncto extremo vel copulatus p ꝓpōnem de copulato extremo vel copulatiuus per ꝓpōnē copulatiuā. Et ideo ſuppō ꝯfuſa eſt triplex q̄ vl' eſt ꝯfuſa tm̄ diſiūtiꝫ vl' ꝯfuſa tm̄ copulatim vel ꝯfuſa ⁊ diſtributiua.

¶ Cōfuſa tm̄ diſiunctim eſt qn̄ nō pt fieri deſcenſus p ꝓpōnem diſiūctiuā ſed per ꝓpōnē de diſiūcto extremo. vt dicendo: omnis homo eſt aīal. ly aīal ſupponit confuſe tantū ⁊ ſub eo poteſt fieri deſcenſus diſiunctus. hoc modo: ergo omnis homo eſt hoc animal vel iſtud animal vel aliud.

¶ Cōfuſa tm̄ copulatim eſt qn̄ nō lꝫ fieri aliū deſcenſū niſi copulatū: ſcꝫ p ꝓpoſitionem de copulato extremo. vt. oēs menſes ꝯficiūt annū: g iſte menſis ⁊ ille ⁊c. ꝯficiūt annū. Et hic ly omnis tenetur collectiue.

¶ Confuſa ⁊ diſtributiua eſt qn̄ pōt fieri deſcenſus p ꝓpōnē copulatiuā vniformiter vl' difformiter ad ſua ſingularia. vt. omnis homo currit: ly homo ſupponit ꝯfuſe ⁊ diſtributiue. Et ſub ipſo poteſt fieri deſcenſus copulatiuus talis: ergo iſte homo

currit ⁊ ille hō currit ⁊ ſic de aliis. Cōfuſa ⁊ diſtributiua ē duplex. ſ. mobil' ⁊ imobil'.

¶ Mobilis eſt qñ pōt fieri deſcenſus vniformiter vel affirmatiue vel negatiue: vt dicendo: oīs hō eſt aīal: ſub ly hō pōt fieri deſcenſus copulatiue affirmatiue vt dictū eſt. Sed in ꝓpōne negatiua fit deſcenſus negatiue: vt nullus hō eſt lapis: ḡ iſte hō non eſt lapis ⁊ ille homo non eſt lapis et ſic de reliquis hominibus.

¶ Immobilis eſt qñ nō pōt fieri deſcenſus vniformiť ſ3 difformiter. ſ. qñ aliq̄ ſingulares ſunt affirmatiue ⁊ alique negatiue: vt dicēdo oīs hō currit p̄ter ſorte: fit talis deſcenſus: ḡ iſte hō currit ⁊ ſortes non currit: ⁊ ille hō currit ⁊ ſortes non currit: et ſic de aliis exemplis.

De regulis ſuppoſitionum.

PRima. omnis terminus ſingularis ſupponit diſcrete.

¶ Scđa. Cuiuſlibet ꝓpōnis particularis vel indiffinitę ſbm ſupponit determinate: etiā p̄dicatū affirmatiuę ſi ſit terīus cōis ⁊ hoc nō ipediat ſincathegoreuma. vt. hō eſt aīal: vtrūq3 extremū ſupponit determiate.

¶ Tertia. Cuiuſlibet propōnis vl'is ſbm ſupponit cōfuſe ⁊ diſtributiue ⁊ etiā p̄dicatū ꝓpōnis excluſiuę: ſi ſit terīnus cōmunis.

¶ Quarta. Cuiuſlibet ꝓpōnis vl'is negatiuę ſbm ſupponit cōfuſe ⁊ diſtributiuę ⁊ etiā p̄dicatū: ſi ſit terminus cōmunis.

¶ Quinta. Signū vl'e affirmatiuū cōfundit ⁊ diſtribuit ſuū terminū cōem ſequentē ſe ⁊ cōfundit tm̄ terminū cōem remotū ſequētē ſe. Oīs aūt negatio ⁊ oīs dictio hñs vim negatiōis cōfundit ⁊ diſtribuit terīos oēs ſequētes ſe. Eſt aūt dictio hñs vim negatiōis oīs cōpatiuus: ſuplatiuꝰ. ⁊ iſti teri ſine: differt: aliō caret: diſtiguiť: ⁊ aliī ſiľes

¶ Sexta. Predicatū cuiuſlibet ꝓpōnis vl'is affirmatiuę ⁊ ſbm cuiuſlibet excluſiuę affirmatiuę ſi ſint termini cōes ſupponunt confuſe tantum.

¶ Septima. Oīa aduerbia numeralia: vt. bis: ter: quater: ⁊ iſti teri. imediate: cōtinue: ſemp: vbiq3: cōfundunt terīos cōes mediate ſequētes ſe ꝯfuſe tm̄. vt ter potaui viuū: ſemp fuit hō: cōtinue erit dies: bis cōmedi panē: ſemel veniā ad te. Et iſta vba appeto. deſydero. cupio. opto. teneor. debeo. ꝓmitto. recdo. indigeo. ſpōdeo. ⁊ vl'r oīa vba ſignificantia actū interiorē cū ſuis actiuis ꝑticipiis: gerundiis ⁊ pōre ſupino cōfundūt terminū cōem ſequentē ſe (quē regūt a parte poſt) cōfuſe tm̄. Et ideo nō valet. ego ꝓmitto tibi panē: ḡ panē tibi promitto qꝛ arguiť a termīo ſtāte cōfuſe tm̄ ad eundem ſtantem determinate.

¶ Octaua. Quilibet terīus hñs vim diſtribuendi terminū ſequētē quē īuenit nō diſtributū ē talis naturę ꝙ ſi inuenit ipm diſtributū: facit ipſum non eſſe diſtributū.

¶ Nona regula. Oīs terminus cōis ſupponit determīate ſi nō p̄cedat aliq̄ dictio hñs vi negatiōis vl' vi cōfundēdi terminū cōem cōfuſe ⁊ diſtributiue vel confuſe tm̄.

De ampliationibus.

AMpliatio eſt ſtatio termini cathegorici ꝓ aliq̄ vel aliq̄bus vltra hoc ꝓ quo actual'r exiſteret ī ꝓpōne ſimpliciter prima. De ampliatione danť hę regulę.

¶ Prima. Cuiuſlibet ꝓpōnis cuiꝰ copula eſt de p̄tero: ſbm ampliať ad ſupponēdū ꝓ qō ē vel fuit. vt albū fuit nigrū: ſubm ſupponit ꝓ illo qō ē albū vel fuit albū. Simil'r oē aīal fuit in arca noe: virgo fuit corrupta: p̄teritū fuit futurū: futurū fuit p̄teritū: puer fuit ſenex: viuū fuit mortuū: cōburēdū fuit cōbuſtū: corrumpendum fuit corruptum ⁊ ſimilia.

¶ Secūda. Cuiuſlibet ꝓpōnis cuiꝰ copula eſt de futuro: ſbm ampliať ad ſupponēdū ꝓ eo q̄d ē vel erit. vt hō gñabiť: album erit nigrū: mortuū erit viuū: mortuū morieť: iam genitū gñabiť: corrupta erit virgo: ſenex erit puer. p̄teritū erit futurū: ſimplex clericus erit epſ: cęcus erit videns: epiſcopus erit laicus. ⁊c̄.

¶ Tertia. Cuiuſlibet ꝓpōnis in q̄ poniť hoc vbū pōt ꝓ vbo p̄ncipali: ſbm ampliatur ad ſupponendū ꝓ eo q̄d ē vel erit vel pōt eē. vt albū pōt eē nigrū: creans pōt eē deus: dormiēs pōt eē vigilās: cęcus pōt eē vidēs: mortuū pōt viuere ſine reſurrectōe: p̄teritū pōt eē pñs vl' futurū: calidiſſimum pot eē calidus: albiſſimū pōt eē albꝰ nullo

addito: iam mortuū pōt mori: ⁊ ſil'es ꝓpo
nes oēs ſunt vere. Idē dico de ſbō ꝓpōis
cui⁹ copula ē de pn̄ti ⁊ p̄dicatū eſt hoc pti
cipiū potēs. vt albū eſt potēs eē nigrū. Et
ſimiliter de hoc v̄bo cōtingit ⁊ ſuo parti=
cipio cōtingens. vt albū contingit eſſe ni=
grum: calidū eſt cōtingens eſſe frigidum.

¶ Quarta. Cuiuſlibet ꝓpōnis cuius p̄=
dicatū ē participiū p̄teriti tp̄is ſiue copula
verbalis p̄ncipalis ſit de pn̄ti ſiue de p̄te=
rito: ſbm̄ ſupponit ꝓ eo qđ eſt vel fuit: vt
aliqs hō eſt mortuus: ly hō ſupponit pro
eo q̄ eſt hō vel fuit hō ⁊ ſilia. Et ſi p̄dicatū
ſit participiū futuri tp̄is: ſbm̄ ampliatꝛ ad
ſupponendū ꝓ eo q̄d eſt vel erit. vt aliqs
homo eſt generandus: ly homo ſupponit
pro eo qui eſt homo vel erit homo.

¶ Quinta. Cuiuſlibet ꝓpōnis cui⁹ p̄di=
catū ē nomē v̄bale terminatū i bilis bile:
ſbm̄ ampliatꝛ ad ſupponendū ꝓ eo q̄d eſt
vꝉ pōt eſſe: ſiue copula ſit de pn̄ti ſiue d̄ fu
turo. vt hō ē gn̄abilis: genitū eſt gn̄abile:
mortuū eſt gn̄abile: corruptū eſt corrupti
bile: corruptum eſt generabile.

¶ Sexta. Hec v̄ba intelligo: cognoſco:
ſcio: ꝑcipio: memoro: itelligo: opinor: arbi
tror. cū ſuis ꝑticipiīs ⁊ gerūdiīs ⁊ ꝑore ſupio
⁊ cetera v̄ba q̄ habēt nām trāſeundi ita bn̄
⁊ vere in rem p̄teritā vel futurā vel poſſi=
bilē: ſicut in rem pn̄tem: ampliāt accuſati
uū vel aliū caſum quē regunt a parte poſt
⁊ q̄ terminat dependētiā eorū: ad ſuppo=
nēdum ꝓ eius ſignificato vel ſignificatis
reſpectu cuiuſꝫ tp̄is ⁊ poſſibilitatis. Sꝫ nō
eſt ſic de aliīs v̄bis quoꝝ actus nō pōt ve
re trāſire niſi ſupra rem pn̄tē: ſicut come=
dere panē ⁊ ſilia. Et pari rōe verba paſſi=
ua dictorum v̄borum ampliant terminos
ab ipſis rectos a parte ante.

¶ Septima. Cuiuſlibet ꝓpōnis de neceſ
ſario in ſenſu diuiſo ſbm̄ ampliatꝛ ad ſup=
ponendum ꝓ eo q̄d eſt vel pōt eē. vt omē
creans neceſſe eſt eſſe deum.

¶ Octaua. Omnis ꝓpoſitio cuius ſbm̄
ampliatur ad ſupponendum ꝓ eo q̄d eſt
vel erit vel ꝓ eo quod eſt vel fuit vel pōt
eſſe: debet exponi ꝑ ꝓpoſitionem cathego
ricā de ſbō diſiuncto: vt iſta. ois hō erit al
bus: debet exponi ſic: omnis homo q̄ eſt
vel qui erit: erit albus.

De appellationibus.

Appellatio ē verificatio p̄dicati ſub
. eadē forma: ideſt dictione in ꝓpōne
de pn̄ti de ꝓnomine demōſtrāte illud pro
quo ſupponit ſbm̄ ꝓpōnis cui⁹ ipſum pre
dicatū eſt pars. Hoc aūt exēplis fiet mani
feſtiſſimū. De āpliatiōe dantꝛ hec regule.

¶ Prima. Ad veritatē ꝓpōnis de pn̄ti
requiritꝛ ꝙ eius p̄dicatum in ꝓpria forma
ideſt ſub eadē dictione verificetꝛ (in ꝓpōne
de pn̄ti) de pronoīe demōſtrante illā rem
pro qua ſupponit ſubm̄ illius ꝓpōnis de
pn̄ti. vt ad veritatē huius: ois hō eſt aial:
reqritꝛ ꝙ iſtud p̄dicatum: aial: ſit verifica=
bile de ꝓnoīe demonſtrante illā rem ꝓ q̄
ſupponit ly hō in dicta ꝓpōne. Itaqꝫ req=
ritꝛ hanc eſſe verā: hoc ē aial: demōſtrādo
ꝑ ly hoc rē ſignificatā ꝑ iſtuꝫ terminū hō.

¶ Secūda. Ad veritatē cuiuſlibet ꝓpō=
nis de p̄terito requiritꝛ ꝙ eius p̄dicatū ſe=
quēs v̄bū fuerit aliqn̄ ſub eadē rōe verifi=
cabile (in ꝓpōne de pn̄ti) de ꝓnomine de=
monſtrāte illud ꝓ quo ſupponit ſubiectū
illius ꝓpoſitionis de preterito.

¶ Tertia. Ad veritatē cuiuſlibet ꝓpōnis
de futuro reqritur ꝙ ei⁹ p̄dicatū in ꝓpria
forma aliqn̄ futuꝝ ſit verificabile in ꝓpō=
ne de p̄ſenti de ꝓnomine demōſtrāte illđ
ꝓ q̄ ſupponit ſbm̄ illius ꝓpōis de futuro.

¶ Quarta. Ad veritatē cuiuſlibet ꝓpō=
nis diuiſe de iſto v̄bo: pōt: vel de iſto: cō=
tingit: vel de his modis: poſſibile. contin
gēs vel neceſſe: requiritꝛ ꝙ iſte mod⁹: poſſi
bile: vel cōtingens vel neceſſe ſit v̄ificabilꝭ
in ꝓpria forma de ꝓpōne in q̄ ipſummet p̄=
dicatū v̄rificetꝛ de ꝓnoīe demōſtrāte illud
pro q̄ ſupponit ſbm̄ talis ꝓpōis. vt. ad ve
ritatē iſtius ꝓpōis. albū pōt eē nigrū: req=
ritꝛ ꝙ iſte mod⁹: poſſibile: ſit v̄ificabilis de
iſta ꝓpōne: dicēdo: hoc ē nigrū ē poſſibile:
demōſtrādo ꝑ ly hoc illud pro q̄ ſupponit
ſbm̄ huius: album pōt eſſe nigrum.

¶ Quinta. Iſta v̄ba. cognoſco: itelligo:
ſcio: ⁊ ſilia q̄ habēt nām tranſeundi in di=
ctionē ſubſtātiuā vel in rē ſubſtantiue de=
ſignatā ⁊ in dictionē adiectiuā vel in rem

adiectiue deſignatã ⁊ etiã in cõplexionem
ipſarũ: appellãt ſuã formã ⁊ etiã cõplexio
nẽ ipſius dictiõis ſubſtãtiue vel adiectiue
ſequentis ṽbũ ⁊ recte ab eo. Sꝫ ſi talis di
ctio ꝓcedat ṽbũ: non appellat cõplexionẽ
ſed ſolũ ſuã formã. vt. deũ trinũ ⁊ vnũ co=
gnouit. Ariſtoteles. Cuiꝰ ſenſus ẽ ꝙ Ari
ſtoteles cognouit hoc: ſcꝫ: deũ q̃ eſt trinus
⁊ vnus. Silr̃: deũ trinũ ⁊ vnũ: pr̃em: filiũ
⁊ ſpm̃ ſctm̃ colũt ⁊ credũt iudei. Senſus ẽ
ꝙ iudei credunt ⁊ colũt deum q̃ eſt vnus:
trinus: pr̃ filius ⁊ ſpũs ſctũs. Et ita de ſi=
milibꝰ. q̃ ſũt vere. Sꝫ iſte ſũt falſe. Ariſto
teles cognouit deũ trinũ ⁊ vnũ: pr̃ez: filiũ
⁊ ſpm̃ ſctm̃. Judei credũt ⁊ colunt deũ tri=
nũ ⁊ vnũ: pr̃em. filiũ ⁊ ſpm̃ ſctm̃. Q: ſen
ſus ẽ ꝙ Ariſtoteles nouerit trinitatẽ vni=
tatem ⁊c. dei et ꝙ iudei colunt trinitatem
et vnitatem dei ⁊ perſonas.

De demonſtrationibus.

Demõſtratio eſt alicuiꝰ ignoti ꝑ ali=
qđ notũ vel minus noti ꝑ aliqđ ma
gis notũ cognitio ſeu itellectui manifeſta=
tio. Cuius tres ſunt ſpẽs. ſ. ꝑ quid: ꝑ quia:
⁊ per equiparantiam.

De demonſtratione per quid.

Demõſtratio ꝑ qđ ẽ qñ effectꝰ demõ=
ſtrant̃ ꝑ cãm vel inferiꝰ ſeu poſteriꝰ
ꝑ ſupius ſiue ꝑ̇us. Et põt fieri tribꝰ mõis.
¶ Primus ẽ quũ cã ſimplr̃ demonſtrat
effectũ ſuũ: vt ſi ꝑ bonitatẽ demõſtret̃ bo=
nũ: ꝑ magnitudinẽ magnũ: ꝑ ṽitatẽ ⁊ bo=
nitatẽ verũ ⁊ bonũ: ꝑ aĩam ⁊ corpꝰ hõ de=
mõſtret̃. Per ꝑ̇us: ſic ſi ꝑ aĩal de mõſtret̃
hoiem eẽ ſbãm qꝛ aĩal ẽ ſupꝛa hoiem ⁊ ſbã
ſupꝛa animal ⁊ ſic de ceteris.
¶ Secundus eſt qñ cã demõſtrãs effectũ
demõſtrat ipm̃ eẽ cãm alteriꝰ effectꝰ: vt bo
nitas ⁊ magnitudo ꝯſtituẽtes formã ⁊ ma
teriã demõſtrãt eas eẽ cauſas ſuppoſiti.
¶ Tertiꝰ ẽ qñ cã demõſtrat de ſuo effectu
ꝙ ipſe ẽ effectꝰ alteriꝰ cauſe: vt ſi bonitas
demõſtret bonũ eẽ effectũ alterius cauſe:
puta magnitudinis: durationis ⁊ ceteroꝝ
tranſcendẽtiũ ⁊ hoc inquãtũ ipm̃ bonũ eſt
magnũ: durãs ⁊c. Silr̃ ignis demõſtrans
bonum ſuppoſitum igneum demonſtrat
ipſum eſſe effectum terre: vt eſt ſiccum: et
aliorum elementorum: ſuis modis.

De demonſtratione per quia.

Demõſtratio per quia eſt qñ ꝑ effe=
ctum cauſa demõſtrat̃ vel ẽt qñ per
inferius ſeu poſterius demonſtratur ſupe
rius vel ꝑ̇us. Et põt fierit tribus modis.
¶ Primo ſimplr̃ de effectu ad cãm: vt. qꝛ
bonũ ẽ: bonitas ẽ. calidũ eſt: g̃ caliditas ẽ.
ſciã eſt: g̃ itellectꝰ ẽ. hõ eſt: g̃ aĩa ⁊ corpꝰ ſũt.
Itaqꝫ effectꝰ põt demõſtrare cãm efficien=
tẽ: formalẽ: m̃alẽ ⁊ finalẽ. Efficiẽtẽ: vt bõ=
na operatio ẽ: g̃ bonificãs eſt: formalẽ: g̃
bonitas ẽ: materialem: g̃ bonificatum eſt.
finalem: ergo bonus finis eſt.
¶ Scđo qñ effectus ꝓbat cãm ſuã eẽ effe
ctũ alterius cauſe: vt ymago ſeu figura vl̃
q̃cũqꝫ res artificiata demõſtrãs ymagina
tionẽ vñ educta ẽ: demõſtrat eã eſſe effectũ
talis artificis.
¶ Tertio qñ effectus demonſtrat cauſam
ſuam eẽ cauſam alteriꝰ effectꝰ. vt bonum
demõſtrãs bonitatẽ ſuã eẽ cauſam magni
⁊ magnũ demõſtrãs magnitudinẽ ſuã eẽ
cauſam boni ⁊ alia ſuomodo.

De demõſtratione ꝑ equiparantiã.

Demõſtratio ꝑ eq̃parantiã ẽ qñ ꝑ ali
qđ equalẽs notũ aliud eq̃le ignotũ
demõſtrat̃ vel eq̃le minus notũ ꝑ eq̃le ma
gis notũ. Eq̃litas cũ ẽ in re ⁊ ineqũitas in
nr̃a cognitione q̃ de rebꝰ in ſe equalibus
poteſt eſſe inequalis. Et fit hec demõſtra=
tio tribus modis.
¶ Primus qñ põ demonſtratur ꝑ potẽ=
tiã vel actꝰ ꝑ actũ: de ꝑ̇mo ſic. infinita bo=
nitas ẽ: g̃ infinita duratio ẽ. de ſecundo ſic.
infinitum intelligere eſt: ergo infinitum
amare eſt.
¶ Secundus. qñ ꝑ eq̃litatẽ põrũ probat̃
equalitas actuũ. vt ſic. immẽſa ſapia ⁊ vo
luntas ſunt: ergo infinitum ſcire ⁊ infini=
tum amare ſunt.
¶ Tertio. qñ per equalitatẽ actuũ demõ=
ſtratur equalitas dignitatũ. vt ſic: eternũ
intelligere ⁊ amare ſunt: ergo eternus in=
tellectus ⁊ amor ſunt. Demõſtratione eq̃
parantie poteſt etiã demonſtrari agens:
paſſum ſeu ꝓductũ ꝑ actũ ⁊ eõ ſcꝫ ꝑ agens
paſſum ⁊ actus: ⁊ ꝑ paſſum actus ⁊ agẽs:

vt vbi eſt intelligere eternū ⁊ infinitū ſunt
intelligēs ⁊ intellect⁹ eterni ⁊ infiniti: ſed
in pͥma cā ē intelligere eternū ⁊ infinitū: ꝫ
in pͥma cā ſunt intelligēs ⁊ intellect⁹ etni
⁊ infiniti. Et ſic de alijs rōnib⁹ ſuomodo.
Et hec demōſtratio eſt potioꝛ ꝙ illa de q̄d
⁊ de qr ⁊ illa de q̄d: ꝙ illa de qr. Hec enim
demōſtratio p eqparantiā maxime et ꝓ
pꝛiſſime fit in deo in q̄ mai⁹ ⁊ minus ſunt
īpoſſibilia. Sꝫ pōt fieri ſcđꝫ ſuas tres ſpēs
in his in ferioꝛib⁹: ī q̄libet ſuomō. Et iſtas
tres ſpēs demōſtratiōis dꝫ logic⁹ ſyllogi
ſtice: enthimematice: ⁊ exēplariter practi
care ꝓbādo ſuū ꝓpoſitū vno triū modoꝝ
vel duob⁹ vel oībus. ſcꝫ p ꝓpōnes ſimplr
neceſſarias: vt oē bonū ē magnū: oē ens ē
bonū: ꝫ omne ens eſt magnū. Vel p aliquā
neceſſariā ⁊ aliā nō neceſſariā: vt ois luxu
rioſus eſt pctōr: petrus ē luxurioſus: ꝫ pe
trus eſt pctōr. Vel p propōnes nō neceſſa
rias ſimpliciter: ſicut p authoꝛitates aut ī
iure p textus vel teſtes. Hec aūt probatio
pōt eſſe vera vel nō vera: qr pōt ſe habere
ad vtrūlibet. Ideoqꝫ dr non neceſſaria.

De floꝛibus arboꝛis logicalis equi
bus naſcitur fructus.

Argumenta
tio eſt totalis orō ex pͥmiſ
ſis ⁊ cōcluſione ſiue ex an
tecedente ⁊ ꝯñte cōpoſita.
Cuius q̄ttuoꝛ ſunt ſpēs. ſ.
ſyllogiſmus: īductio: enthimema ⁊ exēplū

De ſyllogiſmo.

Syllogiſmus eſt argumētatio ex trib⁹
veris ꝓpōnibus cōſtituta. ſ. pͥmo ex
maioꝛi ꝓpōne cōſtituta ex maioꝛi extremi
tate ⁊ medio: ſecūdo ex minoꝛi ꝓpōne cō
poſita ex medio iterum ſumpto ⁊ ex mi
noꝛe extremitate: tertio ex cōcluſiōe cōpo
ſita ex maioꝛi extremitate ⁊ minoꝛi. Que
ꝯcluſio dr directa qñ in ea maioꝛ extremi
tas pͥdicat̃ de minoꝛi. Sꝫ eꝯ eſt indirecta.
Cōditiōes ſyllogiſmi inter alias ſūt tres.
¶ Pꝛima ꝙ mediū ſtet eq̄ ⁊ indiſticte in
vtraqꝫ premiſſarum.
¶ Scđa ꝙ maioꝛi extremitati vel minoꝛi
nichil ſit additū incōuenienter nec ꝓ plu
ribus nec ꝓ alijs nec magis large ſumā
tur in cōcluſiōe ꝙ ſint menſurate in pͥmiſſis
p ipm mediū terminū. Et ꝙ neutra pͥmiſ
ſarū ſit ꝓpō multiplex. Et ꝙ fiat mutatio
accñtiū. ſ. caſus: gñis ⁊c̄. ſecundū exigen
tiā grāmatice. Et ꝙ ī pͥma figura nō ſit pl⁹
predicatum in minoꝛi ꝙ ſit ſubiectum di
ſtributum in maioꝛi.
¶ Tertia ꝙ ipſe ſyllogiſmus fiat in debi
ta figura ⁊ mō. Eſt aūt ſyllogiſmi figura:
debita terminoꝝ in pͥmiſſis oꝛdinatio ſ.
mediū ſubijciendo ⁊ pͥdicādo. Et ſūt tres fi
gure in ſyllogiſmis. vt ptꝫ p hunc vſum.
Sub: pre: pꝛia. Pre: bisqꝫ ſcđa. Tertia ſub
bis. Modus ſyllogiſmi eſt debita ꝓpōnū
oꝛdinatio in quantitate ⁊ qualitate.
¶ Modi pͥme figure ſunt: Barbara: Ce
larem: Darij: Ferio.
¶ Secūde ſunt. Ceſare: Cameſtres: Fe
ſtino: Baraco.
¶ Tertie ſūt. Darapti: Felapton: Diſa
mis: Datiſi: Bocardo: Feriſon. Iſte di
ctiōes declarantur his vſibus. Aſſerit. a.
negat. e. ſed vniuerſalr ambe. Aſſerit. i. ne
gat. o. ſꝫ particulariter ambo. Cōditiones
gñales ad oēs figās ſyllogiſmoꝝ ſūt qnqꝫ.
¶ Pꝛima ꝙ in oi ſyllogiſmo ſit aliq̄ pre
miſſaꝝ vl'is. Niſi ſit ſyllogiſmus demon
ſtratiuus ſiue expoſitoꝛius. Cuius mediū
eſt terminus ſingularis.
¶ Secunda ꝙ in omī ſyllogiſmo aliqua
premiſſarum ſit affirmatiua.
¶ Tertia ꝙ ſi aliqua pͥmiſſarum ſit par
ticularis: cōcluſio quoqꝫ ſit particularis:
ſed non econtra.
¶ Quarta ꝙ concluſione exiſtente nega
tiua: aliqua pͥmiſſarum ſit negatiua.
¶ Quita ꝙ mediū nō ponat̃ ī ꝯcluſione.

De inductione.

Induccio eſt argumētatio in qua ꝓ
cedit̃ ab inferioꝛibus ſufficienter nu
meratis ad illarū immediatam vniuerſa
lem. Et fit tribus modis.
¶ Pꝛimo ꝓcedendo a ſingularibus ad
ſuā vlēm. vt ſic. petr⁹ eſt aīal: guillermus
eſt aīal ⁊ ſic de alijs hoībus: vel: ⁊ nō ſunt
plures: ergo omīs homo eſt animal.
¶ Scđo ꝓcedēdo ab indefinitis vel ſin

gularibus ad ſuā vlem genericā. vt. hō ali
quo tpe fuit i archa noe: capra: gallina: et
ſic de aliis aialibus: ḡ oīe aial aliquo tpe
fuit in archa noe. Et hoc eſt verū ſi ly om
ne diſtribuat pro generibus ſingulorum.

¶ Tertio ꝓcedēdo ab vlibus inferioribꝰ
ad vlem ſuperiorē. vt. ois homo ē p nām
bonus: ois ouis: ois lupus: ⁊ ſic de aliis
aialibus: ḡ oē aial eſt p nām bonū. Et hoc
eſt verū tam ſi ly oīe tenetur ꝓ ſingulis
generum ꝙ pro generibus ſingulorum.

De enthimemate.

Enthimema eſt argumētatio in qua
pmiſſa maiore vel minore nō expli
cata: inferꝛ immediate cōcluſio: vt oē ens
eſt amabile: ḡ magnitudo ē amabilis. Et
pōt enthimema fieri ſcđm quēlibet modū
cuiuſlibet figurę ſyllogiſmoꝝ dupl'r. ſcꝫ p
termittendo maiorē vel minorē. Et expli-
cata ꝓpone quę defuerit: enthimema re-
ducit ad pfectū ſyllogiſmū. vt ſic. oē bonū
eſt ens: ḡ oē magnū ē ens: explicando hāc
minorē: oīe magnum eſt bonū: fiet per-
fectus ſyllogiſmus in Barbara.

De exemplo.

Exemplū eſt argumētatio in q̄ proce
dit ab vno particulari ad aliud per
aliq̄d ſimile in eis reptū et eis cōe princi-
piū cōtinens ipſa duo particularia. vt ſic.
Florētinos pugnare ꝯ Piſanos eſt malū: ḡ
Panormitas ꝯ Drepanēſes pugnare malū
eſt. Sitꝫ ⁊ cōe pncipium in his reptū: cuiꝰ
virtute ſequit pdictū ꝯñs: ē hoc: finitimos
laceſſere finitimos qđ certe maluꝫ eſt. Et
poteſt facile ad ſyllogiſmum reduci. Et
ita de aliis ſuomodo.

De antecedente ⁊ cōſequente.

Antecedēs eſt id qđ ponit in neceſſi-
tate id quod per ipſum ſequitur.

¶ Cōſequēs eſt qđ neceſſitatē añ ſe oſten
dit. In rerū nā exiſtit reale ⁊ nāle añs et
ꝯñs. In quibꝰ realr nāliter realis ⁊ nālis
cōſequētia exiſtit q̄ extra logicā ⁊ ſuā mē-
talē ꝯſyderationē hꝫ eſſe. Et hoc patet in-
ueſtiganti pncipiū mediū ⁊ finē in rebꝰ na
turalibꝰ. Sꝫ in hoc tractatulo decet eā lo-
gicalr diffiniri. Dico igit ꝙ ꝯ̄ia (logicalr)
eſt q̄dam añtis ⁊ ꝯſequētis aggregatio in
qua denotat añtis poritas ⁊ ꝯñtis poſte-
rioritas. Dico aūt poritatē rōne pncipiī ef
ficientis: formalis: mālis vel finalis. No
tandū tñ ꝙ id q̄d in re eſt añs in rōne nr̄a
⁊ cognitione pōt eſſe ꝯñs ⁊ e contra.

De locis.

Locus eſt progreſſus ab vno ꝯplexo
ad alterū vel ad ſeipſum ſub alia cō-
ditione ſumptū. vt. ab entitate ad bonita-
tatē: magnitudinē: durationē. ptātē. Ab eē
ad eē. A ꝓpetate ad ſōm. A potētia ad
actū ⁊ obm. Ab actu ad potētiā ⁊ obm. A
cauſa ad cauſatū. A forma ad mām. Ab
inferiori ad ſuū ſupius. Ab appropriato ad
ꝓpriū. A ꝺr̄ia ad pluralitatē. A cōcordan
tia ad differētiā. A cōtrarietate ad ꝺr̄iam.
A pncipio ad finē. A medio ad extrma. A
maioritate ad minoritatē. Ab eq̄li ad eq̄-
le ſibi. A finito ad ifinitū. A ſb̄a finita ad
accñs. Ab vno pdicamento ad alia ⁊ ad p
dicabilia. Ab vno pdicabili ad alia. A to
to ad ſuas partes. A diſparato ad diſpara
tū. A puatione ad habitū. Ab vna parte
ſeu ꝓprietate eſſentiali ad aliā. Ab affir-
matione ad negationē. Et ſic de pluribus
locis aliis q̄ cōtinent i mixtione pncipio-
rū ⁊ regulaꝝ (artis gn̄alis) ⁊ ſuarū ſpērū.
Ex quibꝰ cōponit figura circularis cōten
ta in fine huius libri. Ex pdictis tñ locis
modo educunt conſequentię affirmatiuę:
modo negatiuę: mō vtreq3: diuerſis mo-
dis. Quos cognoſci pōt diſcurrēdo pnomi-
natā figurā circularē: eligendo cōcluſionē
ſiue affirmatiuā ſiue negatiuā: vbi tñ natu
ra ⁊ diffinitiones ⁊ mixtio pncipioꝝ ⁊ re
gularū melius cōſeruent. Et ꝓ maiori de
claratiōe oim pdictoꝝ ⁊ cauſa exempli ⁊
practicę ipſius figurę et vt maior habeat
mā arguendi: ponunt ſequētes regulę cō-
ſequentiarum et locorum.

¶ Regula. Ex veris nō ſequit niſi verū.
vt hō eſt: ḡ aial eſt. Ex falſis q̄nq3 verum:
quādoq3 falſum. vt. homo eſt aſinus: ḡ hō
eſt aial. vel: ḡ hō nō habet aiam rōnalem.

¶ Regl'a. In oīi bona ꝯ̄ia ⁊ formali q̄c-
quid ſequit ad ꝯñs ſeqtur ad añs illiꝰ ꝯñ-
tis. Seqtur eñi: aial currit: ḡ corpus cur-
rit. corpus currit: ḡ ſb̄a currit. Si igit aial

currit: ſuba currit. Et eꝫ quicq̄d antecedit añs: antecedit ꝯñs illi⁹ añtis. vt. ſi hõ eſt: aial eſt: ḡ ſi ſortes eſt: aial eſt: q2 ſortes antecedit ad hoiem ⁊ hõ ad aial. Jdeo arguēdo a p̄mo ad vltimū ꝓcedēdo ꝑ mediū cõtinuū: nõ variando ipſum eſt ꝯña bona. vt hõ currit: ḡ animal ⁊ vltra. animal currit: ergo corpus currit: ergo ſubſtãtia currit.

¶ Regula. Ois ꝯña cuius añs cum oppoſito ꝯdictorio ꝯñtis in veritate nõ concordat eſt bona et vera argumentatio. vt. ois hõ eſt aial: ḡ quidā hõ eſt aial: ꝯña eſt bona q2 añs. ſ. ois hõ eſt aial: non ꝯcordat in veritate cū oppoſito cõtradictorio cõſequētis: quod eſt: nullus homo eſt animal.

¶ Regl'a. Ex oppoſito ꝯtradictorio ꝯñtis bonę ꝯñę ſequit̄ oppoſitū ꝯdictoriū ſui añtis. vt. ſi bñ ſeqtur: hõ currit: ergo aial currit: etiam ſequitur bene. nullū animal currit: ergo nullus homo currit.

¶ Regula. Arguēdo a particulari ad ſuā indefinitā ē bona ꝯña tā affirmatiuę q̄ negatiuę. vt. aliqs hõ currit: ḡ homo currit.

¶ Regula. Arguendo ab vniuerſali ad ſuā particularē: indefinitā ⁊ ſingularem i terminis pro aliq̄ ſupponentib⁹ eſt bona ꝯña. vt. ois hõ currit: ḡ petrus currit. Nullus hõ currit: ḡ hõ nõ currit. Et eꝫ ab oibus ſingularibus ſimul ſumptis ad ſuam vl'em eſt ꝯña bona inductiua. vt. petr⁹ currit ⁊ ſic de oibus aliis: ḡ ois homo currit.

¶ Regula. Arguēdo a veritate vnius cõtradictorię ad falſitatē alterius eſt ꝯña bona ⁊ eꝫ in q̄uis mā. Sic̄r ē de cõtrariis p̄terq̄ in mā cõtingenti in q̄ duę ꝯrię poſſūt ſimul eē falſę. Sed in nulla mā poſſunt ſimul eē verę. Et ſubꝯrię poſſunt ſimul eſſe verę in mā cõtingēti: nunq̄ tñ ſimul falſę. Sed i mā nāli ⁊ remota vna ꝯria vl' etiam ſubcõtraria exñte falſa: reliq̄ eſt vera ⁊ eꝫ. Jn ſubalternis ſi vl'is ſit vera: ambę ſunt verę. Ꝫ particulari exñte falſa: ambę ſūt falſę. Particularis tñ põt eē vera: vl'i ſua exñte falſa ⁊ hoc ſolū in cõtigenti materia.

¶ Regula. A toto copulato ſeu a tota copulatiua ad alterā eius partē et ꝯña bona tā diuiſim q̄ cõiunctim. Et loquēdo de toto copulato hꝫ verꝫ ſi ly. ⁊. teneat̄ diſtributiue ⁊ non collectiue. Sꝫ a parte copulatiuę vel copulatiuę ad copulatū vel copulatiuā nõ valet ꝯña: niſi aliquādo grā terminorum. vt. hõ currit: ḡ hõ currit ⁊ aial currit.

¶ Regula. A toto diſiūcto ſeu a tota diſiūctiua ad alterā eius partē cū deſtructione vel oppoſito alterius partis eſt bona ꝯña. vt. tu es hõ vel tu es aſinus: ſꝫ tu nõ es aſinus: ḡ es hõ. Tñ in diuiſione hñte plura mēbra q̄ duo oia mēbra debēt deſtrui preter vnum qđ debet affirmari. vt. iſte canis vel eſt canis marinus vel cęleſte ſydus vl' canis latrabilis. Sꝫ non ē canis marinus neq̄ ſignū cęleſte: ḡ eſt canis latra bilis.

¶ Regula. Ab excluſiua ad ſuā p̄iacentē eſt bona ꝯña. Et dicit̄ p̄iacens totū hoc qđ remanet dempta dictione exponibili. vt. tantū homo currit: ergo homo currit.

¶ Regula. Ab excluſiua affirmatiua ad exceptiuā negatiuā ⁊ eꝫ ē bona ꝯña. vt. tm̄ hõ currit: ḡ nullū ens p̄t hoiē currit ⁊ eꝫ.

¶ Regula. A cõuerſa ad cõuertentem: ab ęquiualēte ad eā cui ęquiualet: ab exponēte totali ad expoſitā ſuam. A reſolubili ad eam in quā reſoluit̄ eſt ꝯña bona et eꝫ in his q̄ modo diximus. Uerba aūt reſoluūtur in ſum: es: fui: ⁊ termini cões in ſingulares: obliq̄ in rectos: oēs modi ad indicatiuum: omnia tempora ad pręſens.

¶ Regula. Ois affirmatio p̄deſtinatiōis facta ſine affirmatione diuinę iuſticię ꝓducit falſam negationē cõtra libertatem.

¶ Regl'a. Ois affirmatio diuinę iuſticię facta ſine affirmatione ſapiētię diuinę ꝓducit falſam negationē ꝯ prędeſtinationē.

¶ Regula. A diffinitione ad diffinitū: a deſcriptione ad deſcriptum: ab interpretatione ad ſuū interpretatū ⁊ eꝫ eſt bona cõſequētia. vt. ſba in qua aia rationalis ⁊ corpus coniunguntur eſt: ergo homo eſt.

¶ Regula. A differentia cõſtitutiua diffinitionis ſpēi ad ſuā ſpēꝫ ⁊ eꝫ eſt bona ꝯña hoc mõ. ſentiens eſt: ergo animal eſt.

¶ Regula. A proprietate ſeu ꝓpria paſſione ad ſuū proprium ſbm eſt ꝯña bona. vt. riſibilitas eſt: ergo homo eſt.

¶ Regula. Ab vno ſynomino ad aliud ē cõſequētia bona. vt. ſpata ē: ergo enſis eſt.

❡Regula. De quocu͂ꝫ affirmatur pars ſubiectiua vel inferius: de eodem affirmatur ſuum totum vl'e vel ſuperius. Et q̄cq̄d affirmatur de inferiori: ⁊ de ſuperiori ſuo. vt. ſortes eſt hō: ergo ſortes ē aīal: hō currit: ergo animal currit.

❡Regula. A quocu͂ꝫ remouet̄ totū vniuerſale vel ſuperius: ab eo remouet̄ eius pars ſubiectiua vel inferius: vt accidens nō ē ſubſtantia: ergo accn̄s nō eſt corpus: nec animal: nec homo. ⁊c̄.

❡Regula. Arguendo negatiue a parte ſubiectiua ad ſuum totum vl'e ſubijciendo vtru͂ꝫ: poſtpoſita negatione: eſt ꝯ̄ia bona in terminis ſupponentibꝰ pro aliquo. vt. homo nō ē aſinus: ergo aīal nō ē aſinus. Sed a parte ſubiectiua ad ſuū totū vl'e nō tenet cū dictione includente negationē. vt. petrus incipit eſſe albus: ergo petrus incipit eſſe coloratus. Et ſic de differt: deſinit ⁊ ſimilibus.

❡Regula. A toto integrali ad ſuas partes ſine quibus eſſe non pōt ſubijciendo vtru͂ꝫ eſt bona conſequentia cū hoc verbo. eſt. ſecundo adiacente. vt. domus eſt: ergo paries eſt.

❡Regula. Arguendo a toto integrali cū hoc verbo. eſt. tertio adiacēte ad ſuas partes: a͞nte exiſtente affirmato ⁊ ꝯ͞nte negato p̄dicādo vtru͂ꝫ: eſt ꝯ̄ia bona. vt. hoc eſt domus: ergo hoc nō eſt paries ⁊ eꝫ: hoc ē paries: g̃ hoc non eſt domus: niſi pars et totū haberēt eādē ꝺnoīatioēꝫ: q̄lia ſūt e mogenea: ſicut q̄libet pars ignis eſt ignis. Uel niſi pars ⁊ totum ſignificarēt idē. Qđ dico propter diffinitionem. Cuius partes verificantur affirmatiue de illo de q̄ tota diffinitio verificatur. Nam ſicut hec ē vera: homo eſt aīal rationale ⁊ mortale: ita eſt verum ꝙ homo eſt rationalis.

❡Regula. Si hoc verbū. eſt. negatiue p̄dicatur de parte principali ſine q̄ totū non pōt eē: etiā p̄dicatur negatiue de toto integrali. vt. cor his non eſt: ergo hō non eſt.

❡Regula. Arguendo a toto in modo negatiue ad ſuam partē vtru͂ꝫ p̄dicādo eſt ꝯſequentia bona: vt. lapis nō eſt homo: ergo lapis nō eſt homo albus.

❡Regula. Quicquid p̄̄dicat̄ de parte in modo: et de toto in modo: vt hō albus currit: ergo hō currit. Et eꝫ de quocu͂ꝫ p̄dicat̄ pars in mō: ⁊ totum in modo. vt. ſortes eſt homo albus: ergo ſortes eſt homo.

❡Regula. Arguendo negatiue a parte in modo ad ſuū totū vtru͂ꝫ ſubijciendo et negatione vtriꝫ poſtpoſita eſt bona ꝯ̄ia. vt. hō albus nō eſt aſinus: ergo hō nō eſt aſinus. Sed nota ꝙ locus a toto in modo ad ſuā partē vel eꝫ nō tenet cū determinatione diſtrahēte vel diminuente. vt. gn̄abilis: gn̄andus: opinabile. nec tenet cū verbis ſignificātibꝰ deſyderiū: appetitum vel actū voluntatis et aīę nec cū iſtis. incipit: deſinit ⁊ ſic de ſimilibus.

❡Regula. Cuicu͂ꝫ cōuenit totū in loco ⁊ pars in loco. vt. deus eſt vbiꝫ: ergo deus eſt hic: illic. Et a quocu͂ꝫ remouet̄ totū in loco: et pars in loco. vt. nuſq̄ eſt chymera: ergo hic non eſt chymera: illic non eſt chymera.

❡Regula. De quocu͂ꝫ affirmātur vel negant̄ oēs partes in loco ⁊ totū in loco. vt. deus ē hic: deus ē intus: deus ē foris: ergo deꝰ eſt vbiꝫ. Itē Cęſar nō eſt hic: Ceſar non eſt illic: intus: foris ⁊c̄. ergo Ceſar eſt nuſq̄. Uel etiā arguendo a parte ī loco ad ſuū totū affirmatiuū valet cōſequentia: negatione p̄cedente vtrumꝫ. vt. Cęſar non eſt hic: ergo Cęſar non eſt vbiꝫ.

❡Regula. Cuicu͂ꝫ conuenit vel a quocu͂ꝫ remouetur totū in tempore: ⁊ pars ī tempore: vt ſemꝑ fuit deꝰ: ergo heri fuit deus. nunq̄ fuit chymera: ergo heri non fuit chymera. Sed hic locus non tenet niſi tale verbū ponatur in ꝯ͞nte ſicut in a͞nte ⁊ cū aduerbio apto determinare tale verbum. Ideoꝫ non valet. ſemꝑ fuit deus: ergo cras fuit deus.

❡Regula. Cuicunꝫ conueniunt vel a quocu͂ꝫ remouentur omnes partes in tēpore: et totum in tempore. vt. deus fuit heri: et nudius tertius ⁊ ita de alijs retro temporibus: ergo ſemꝑ fuit deus. Chymera nō fuit heri nec nudius tertiꝰ et ita de alijs diebus ante: g̃ Chymera nunq̄ fuit. Uel remota vna parte ī tēpore remo=

uctur ſuum totum affirmatiuum. vt. antichriſtꝰ nõ erit cras: ꝑ antichriſtꝰ nõ erit ſp.
¶ Regl'a. Si hoc ṽbũ. eſt. ſecũdũ adiacẽs verificaẗ de toto collectiuo: ⁊ de qualꝫ ſui parte ſine q̃ tale totũ nõ põt eẽ. Et hoc aliqñ tenet cũ alio verbo. vt. exercitus vel populus currit: ꝑ hõ currit. Silr̃ tenet cũ iſto verbo. ẽ. tertio adiacente: cũ aliqbꝰ tñ predicatis cõuenientibꝰ toti ⁊ partibꝰ. vt. populus eſt albꝰ: ꝑ hõ eſt albus vel alba.
¶ Regl'a. Quicq̃d p̃dicatur de toto nũerali: ⁊ de q̃libet eiꝰ parte. vt. decem hoĩes currũt: ꝑ q̃nq; hoĩes currũt. Sed nõ tenet niſi cũ p̃dicatis cõueniẽtibꝰ toti ⁊ partibꝰ. Unde hic nõ ſeq̃tur. decẽ hoĩes pñt trahere nauẽ: ꝑ duo hoĩes pñt trahere nauẽ: q; eſſet cõtra locum qui nõ tenet affirmatiue in talibus predicatis: ſꝫ negatiue. vt. decẽ nõ poſſunt trahere nauem: ꝑ nec vnus.
¶ Regula. A quocũq; remouetur pars numeralis ⁊ totũ numerale: negatione p̃cedente vtrunq;. vt. iſti homines non ſunt quinq;: ergo non ſunt decem.
¶ Regl'a. Si ſingulare verificatur de ſingulari: ⁊ p̃le de p̃li. vt. hõ eſt aĩal: ꝑ hoĩes ſunt aĩalia. Etiã negatiue tenet regula. vt. hõ nõ eſt aſinus: ꝑ hoĩes nõ ſunt aſini. Sꝫ nõ tenet in terĩs non ſupponentibꝰ ꝓ aliquo neq; in p̃dicato ṽificabili de ſbõ añtis per accñs et ſub diſiũctiõe neq; in obliq̃s. vt. ſol ẽ ſuba: ꝑ ſoles ſunt ſb̃e: oĩs hõ eſt cecus vel videns: ꝑ oẽs hoĩes ſunt ceci vl' videntes: hoĩs eſt aſinus: ꝑ hoĩm ſunt aſini. Nõ valẽt hee conſequentie.
¶ Regula. Ab eſſe cauſe ad eſſe effectus eſt bona ꝯña attento tp̃e ⁊ mõ ſecũdũ actũ ⁊ potentiã. hoc mõ. Cauſa eſt: ꝑ effectus ẽ vel erit vel poteſt eſſe vel fuit.
¶ Regula. Arguendo affirmatiue a poſteriori ad ſuũ prius eſt bona ꝯña. vt. calefacere aeris eſt: ꝑ calefacere ignis eſt. Similiter: ſortem penitet: ꝑ ipſe peccauit.
¶ Regl'a. Arguendo negatiue ab accidẽte priori ad accñs poſterius eſt bona conſequentia. vt. calefacere ignis nõ eſt: ergo calefacere aeris non eſt.
¶ Regula. Arguendo ab vna ꝓpõne de pñti in qua vnũ cõtrariũ ṽificatur de aliq̃ ſubiecto ad aliã ꝓpõnẽ de pñti in qua reliquũ cõtrariũ negetur de eodem ſbõ ẽ bona ꝯña. vt. ſortes eſt albꝰ: ꝑ ſortes nõ eſt niger. Et eõ tenet negatiue in ꝯrijs immediatis vt ſortes nõ eſt ſanus: ꝑ eſt eger. Si tñ ſbm ſit aptum informari a tali p̃dicato. Alioq̃n nõ ſequitur. vt. lapis nõ eſt eger: ergo eſt ſanus.
¶ Regl'a. Si vnũ cõtrariũ verificatur de aliquo ſibi inferiori: etiam relequũ ꝯrium verificatur de ſuo inferiori ꝯrio ipſi inferiori alterius. vt. iniuſticia eſt viciũ: ꝑ iuſticia eſt virtꝰ. Et intelligitur hoc de imediatis. Defectu cuius nõ ſeq̃tur: ꝓdigalitas eſt vicium: ꝑ auaritia eſt virtꝰ. q; inter hec extrema eſt liberalitas medium.
¶ Regula. Si vnũ diſparatũ affirmatur de aliquo ſbõ: reliquũ negatur: vt. ſortes eſt hõ: ꝑ ſortes non eſt aſinus. Et tenet in terĩs abſolũtis ſbantiuis ⁊ nõ cõnotatiuis. Ideo nõ ſequitur. ſortes eſt pater: ꝑ nõ eſt filiꝰ nec ſeq̃tur lac eſt dulce: ꝑ nõ eſt albũ.
¶ Regula. Si id qḋ magis videtur ineſſe non ineſt: nec id qḋ minus. vt. rex nõ põt expugnare ciuitatem: ergo nec miles ſibi ſubditus.
¶ Regula. Si id qḋ minus videtur ineſſe ineſt: ⁊ id qḋ magis. vt. vnus miles ſimplex põt caſtrũ expugnare: ꝑ rex põt. Sed hij duo loci ſolũ tenent q̃ ad ꝓprietatẽ cõuenientẽ maiori ⁊ minori in qua maiꝰ excedat minus. Ideoq; nõ valet: equus non põt trãſire ꝑ foramẽ paruum: ꝑ nec mus. q; quo ad hoc maior eſt mus q̃ equus.
¶ Regula. De ſilibus: equalibus ⁊ proportionẽ habentibus ſimile eſt iudicium. Et tenet ꝯña affirmatiue ⁊ negatiue. vt. latrare ineſt cani vt ꝓprium: ꝑ ridere ineſt hoĩ vt ꝓprium. Deſiccare nõ eſt propriũ igni: ergo calefacere nõ ẽ ꝓpriũ aeri. Bonitas eſt potens: ꝑ duratio eſt potẽs. Sapientia eſt infinita: ꝑ veritas eſt infinita. Deus eſt eq̃liter bonus ⁊ verus: ꝑ in ipõ ṽitas ⁊ bonitas ſũt eq̃les. Deꝰ eſt eq̃liter intelligibilis ⁊ amabil' ab ãgelo: ꝑ angelꝰ põt eq̃liter intelligere ⁊ amare deũ. Angelus eq̃ intelligit ⁊ amat deum: ꝑ intellectus ⁊ voluntas in angelo ſunt equales.

Agere ⁊ pati in ſuppoſito ſunt ęq̄lia: ergo actio ⁊ paſſio ſunt ęquales. Actio ⁊ paſſio ſunt ęq̄les: ḡ forma ⁊ mā ſunt ęq̄les. Tantū patit̄ materia quātū forma agit: ḡ ſuppoſitū eſt ex eis ęq̄liter cōſtitutū. Tantum diſtat ens a malicia p̲ bonitatē quantū a falſitate p̲ veritatē: ḡ tanta eſt in ente bonitas quāta veritas. Ubi tāta ē bonitas quāta ſapientia: tm̄ eſt bonificare quantū ſcire. In pipere ē caliditas in quarto gradu: ḡ eſt ſiccitas in tertio: humiditas in ſcd̄o ⁊ frigiditas in p̄mo. Et per ꝯñs calefacere in quarto: deſiccare in tertio: humefacere in ſcd̄o ⁊ infrigidare in p̄mo. Et cōſequēter bonitas ignis eſt in quarto in pipe: bonitas terrę in tertio: bonitas aeris in ſcd̄o ⁊ bonitas aquę eſt in p̄mo gradu. Et per ꝯñs bonificare ignis ibi eſt in quarto: terrę in tertio: aeris i ſcd̄o : ⁊ tādē bonificare aquę ibi eſt in p̄mo gradu. Itaq̧ pōt fieri proceſſus a q̄litate ad q̄litatē: de q̄litate ad actū: de actu ad actū ⁊ de primis p̄ncipiis inter ſe ⁊ ſuos actus.

¶ Regula. Unicuiq̧ probo viro p̲ueram demōſtrationē vel p̲ experientiā vel grām infuſam experto in ſua ſcientia credendū eſt. vt. Chriſtus dicit loquēs de ſeipſo. ego ⁊ pr̄ vnū ſumus: ḡ ſic eſt verū. Et nō tenet negatiue. Ideoq̧ nō valet. aliquis doctor non dicit hoc ſic eē: ergo non eſt ſic.

¶ Regula. De quolibet terio pro aliquo ſupponente v̄ificat̄ alterū cōtradictorium incōplexum et de nullo ambo ſimul eodem reſpectu. vt. deus eſt ens vel nō ens: bonus vel non bonus.

¶ Regula. Arguendo a ꝓpōne affirmatiua de p̄nti in recto de p̄dicato infinito ad negatiuā de p̄dicato finito eſt bona ꝯña. vt ſortes eſt nō albus: ḡ ſortes nō eſt albus. Et e contra tenet.

¶ Regula. Arguendo a ꝓpōne affirmatiua de p̄nti i recto de p̄dicato finito ad negatiuam de p̄dicato infinito eſt bona ꝯña. vt. ſortes eſt albus: ergo ſortes nō eſt non albus. Et ē ꝯ̄ tenet conſequentia.

¶ Regula. Attentis in ſbo aptitudine et ꝓportione medii ad obm̄ et tp̄e et loco et parte determinatis in terminis ꝓ aliquo ſupponētib⁹: eſt bona ꝯña arguendo a ꝓpoſitione in q̄ terminus ſignificans habitū affirmat̄ de aliq̄ ſbo ad ꝓpōnē in q̄ terminus ſignificās p̄uationē illi⁹ habit⁹ negatur de eodē ſbo ⁊ ē ꝯ̄. vt. ſortes eſt vidēs ergo ſortes nō eſt cęcus: ſortes nō ē vidēs: ḡ ſortes eſt cęcus: ſortes eſt ſurdus: ḡ non eſt audiēs: ſortes nō ē ſurdus: ḡ ē audiēs.

¶ Regula. Arguēdo ab vno relatiuo ad alterū vel ad aliud cū iſto v̄bo. eſt. vl' fuit. ſecūdo adiacente vel cū hoc v̄bo pōt ē bona ꝯña. vt. pr̄ eſt: ḡ filius eſt ⁊ ē ꝯ̄. Poſterius eſt: ḡ prius eſt vel fuit: prius eſt: ergo poſterius eſt vel erit vel poteſt eſſe.

¶ Regula. Si cōcretū d̄ cōcreto p̄dicatur et abſtractū de abſtracto ſi ſint ordinata ſecundū ſuperius et inferius. vt. albū eſt coloratū: ergo albedo eſt color. Hęc tamē regula non intelligit̄ de vltimate abſtractis quales ſunt vltimę differentię: ſicut nō ſequit̄. hō ē aīal: ḡ hūanitas ē aīalitas.

¶ Regula. A ꝓpōne v̄li negatiua: i qua vnum concretū v̄r negatur de aliquo ad negatiuā in qua abſtractū illius neget̄ de abſtracto alterius eſt bona ꝯña tam i terminis ſubſtantiuis q̄ accn̄talib⁹. vt. null⁹ hō ē aſinus: ḡ nulla hūitas ē aſinitas: nullū albū ē nigrū: ḡ nulla albedo ē nigredo.

¶ Regula. Arguendo a ꝓpōne in q̄ vnū cōcretū affirmat̄ de aliq̄ cōcreto vel vnum abſtractū de alio abſtracto ad aliā ꝓpōnē in qua vnū aduerbiū deriuatū a p̄dictis cōcretis vel abſtractis affirmat̄ de alio: ē bona ꝯña. vt. iuſtū eſt bonū: ergo q̄d iuſte fit: bene fit. Iuſticia eſt virtus: ergo iuſte viuere eſt virtuoſe viuere: viciū eſt malū: ergo quod vicioſe fit male fit.

De foliis arboris Logicalis cuſtodientibus fructū a macula.

Parallogyſm⁹ ē argumētatio idicās eſſe verū q̄d fl̄m eſt ⁊ fl̄m q̄d eſt verū. Et d̄r parallogyſm⁹ q̄ſi apparēs ſyllogyſm⁹: ſ3 in rei v̄itate nō eſt ſyllogiſm⁹: vt p̲ ſyllogiſmi diffinitionē cōſtare pōt. Diuerſitas medii ſiue deuiatio vel variatio

eſt genus parallogyſmoꝝ ſiue fallaciaꝝ: cōcurrente aliq̄ cōcordātia cū vero q̄ ſit cā apparētię parallogyſmi. Hoc genus qḋ ē medij diuerſitas hꝫ duas ſpēs. ſ. in dictiōe et extra dictionē. Diuerſitas medij in dictiōe ſex modis gn̄alr̄ cōtingit ſcḋm q̄s fallacię in dictiōe ſunt ſex. Pria eſt ęquocationis: ſecūda amphibologię: tertia cōpoſitionis: q̄rta diuiſionis: q̄nta accētus: ſexta figurę dictionis. Quęlibet iſtarū hꝫ ſuos modos proprios. Diuerſitas medij extra dictionē fit ſeptē modis gn̄alr̄ ſecundū q̄s fallacię extra dictionem ſnut ſeptē. Et habent ſuos modos: vt dicetur.

De fallacia ęquiuocationis.

FAllacia ęquocationis ē deceptio ꝓueniēs ex eo ꝙ aliq̄ dictio plura diuerſimode ſiḡat. Et hꝫ tres mōs ſcḋm q̄s tripl'r pōt fieri ſophiſticatio ꝑ hāc fallaciā.

¶ Primus. q̄n aliq̄ dictio ſiḡat ęqualiter plura diuerſimode. ſicut hęc dictio: canis: ſiḡat aīal latrabile: quedā piſcem ꝛ ſydus cęleſte. Et ꝑ hunc modū poſſet ſic formari parallogyſmus. Oī cani cōuenit latrabilitas: ſꝫ piſcis q̄dam ꝛ ſtella ſunt canes: ergo eis ꝯuenit latrabilitas. Maior pōt ſimpliciter negari vel per oñam diſtingui. Peccat aūt ꝑ diuerſitatē medij: quū i vna pręmiſſa ly canis ſimpliciter pro vno ſignificato ſumatur ꝛ in altera pro alio.

¶ Secūdus prouenit ex eo ꝙ eadē dictio ſecundū prius ꝛ poſterius ſiḡat q̄ diuerſa ſignificat. vt. ſic. oē ridens hꝫ os: pratū ē ridens: ḡ pratū hꝫ os. Peccat ꝑ diuerſitatē medij. q̄n ly rideo de p̄mario ſiḡato ſignificat illū actū humanę lętitię ꝓuenientē ex q̄dam ꝓprietate q̄ dr̄ riſibilitas. Sed ꝑ poſterius ſiue ꝑ quādā tranſumptionē ſiḡat floritionē prati ſeu cāpi. Ideo in altera p̄miſſarū ſtat mediū ꝓ ſiḡato p̄ori ꝛ in altera pro poſteriori.

¶ Tertius modus ꝓuenit ex diuerſa cōſignificatione dictionis q̄ attendit̄ ſecūdū diuerſa accn̄tia. vt. ſecundū diuerſum numerū: tp̄s. ꝛc. Ut. Quicūq; ſurgebat ſtat: ſedens ſurgebat: ḡ ſedens ſtat. Peccat ꝑ medij diuerſitatē in tpe q: medium in vna reſpicit vnum tp̄s: in alia aliud. Quū ſedere ſit in facto eſſe ꝛ ſurgere in fieri. Etiam q: mediū menſurat minorē extremitatem ſecundū tp̄s p̄teritū in minore. Et ip̄a minor extremitas. ſ. ly ſedens exit in ꝓ̄ōne ſcḋm p̄ſens tp̄s. Silr̄ hic. quicūq; ſanabat̄ ſanus ē: ęgrot⁹ ſanabat̄: ḡ ęgrot⁹ ſanus ē.

De fallacia Amphibologię.

FAllacia amphibologię eſt deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ eadem oꝛo vna penitus: plura ſiḡat. Sicut enī ęquocatio prouenit ex eo ꝙ eadē dictio plura ſiḡat: ita amphibologia ꝓuenit ab eo ꝙ eadem oratio plura ſignificat. Habet aūt hęc fallacia tres modos.

¶ Primus ꝓuenit eo ꝙ eadē oꝛo plura ſiḡat manente eadē cōſtructione ꝓpter diuerſum reſpectum conſtructoꝝ. vt. Quicquid eſt Ariſtotelis poſſidetur ab Ariſtotele: hic liber eſt Ariſtotelis: ḡ poſſidet̄ ab eo. Peccat ꝑ medij diuerſitatē q: hoc cōplexū: liber Ariſtotelis: plura ſiḡat ſcḋ diuerſum reſpectū. Pōt enī dicere reſpectū effect⁹ ad ſuā cām ſeu authorē vel poſſeſſi ad poſſidentē: manente vtrobiq; eadē cōſtructione. Talis diuerſitas ꝛ deceptio cognoſcit̄ in tertia ſpē tertię regulę ꝛ in ſpēb⁹ p̄ncipij. ſ. efficientis. ꝛc. Quū ille genitiuus Ariſtotelis in vna p̄miſſarū dicit. cām efficientē: i alia vo poſſeſſorē libri.

¶ Secundus ꝓuenit eo ꝙ aliq̄ oꝛo ſiḡat aliq̄d p̄mario: aliud aūt tranſumptiue. ſic hęc oꝛo: littus arat̄: p̄ncipal'r ſiḡat littoris ſectionē: ſecundario aūt ꝛ trāſumptiue ſiḡat opis amiſſionē. Et parallogyſmus fit ſic. Quicūq; littus arat̄: terra ſcinditur: ſed q̄n indocilis docetur litt⁹ aratur: ḡ q̄n indocilis docet̄ terra ſcindit̄. Peccat ꝑ diuerſitatem medij q: in p̄ma ꝓpōe oꝛo p̄dicta ſtat i ꝓprio ſeu p̄mario ſiḡato: i alia aūt ꝓ ſecūdario ſeu trāſumptiuo. Hanc autem deceptionem manifeſtat ſexta regula artis cum ſuis ſpeciebus.

¶ Tertius prouenit ex eo ꝙ eadē oꝛo diſa ſiḡat ꝓpter diuerſam partiū cōſtructionē. Nā vna ꝛ eadē dictio pōt cōſtrui trāſitiue: vel intrāſitiue: ſicut hic: pomū comedit aīal: q̄ſcūq; volo me ꝯuertere volo vt ipi cōuertāt me. Nā ly pomū ꝛ ly me: pñt poni;

in actō trāſitiue vel intrāſitiue. Hec fallacia magnā hꝫ ſſitudinē cū fallacia equiuocatiōis. Et ideo oꝫ diligēter attēdi dr̄ia earū.

De fallacia compoſitionis.

Fallacia cōpoſitiōis eſt deceptio ꝓueniens ex potētiali multiplicitate alicuius oꝛonis. Cuius dictiones poſſunt diuerſimode cōponi ad inuicem ⁊ in ſenſu cōpoſito oꝛo eſt falſa: in diuiſo vera. Huiꝰ fallacie duo ſunt modi.

¶ Primus ꝓuenit ex eo ꝙ aliqͣd dictum pōt ſupponere alicui v̄bo ꝑ ſe toto vel ꝑ parte ſua. vt. Quecūqꝫ ambulare eſt poſſibile cōtingit ꝙ ipſe ambulet: ſedentē ambulare eſt poſſibile: ḡ cōtigit ꝙ ſedens ambulet. Minoꝛ eſt duplex ꝑ dr̄iam qꝛ ſi hoc dictū: ſedētē ambulare: pro ſe toto ſubijcit huic p̄dicato. poſſibile: ſic eſt vnus ſenſus et falſus. Nā ſigͣt duos actus oppoſitos puta ſedere et ambulare eidem ſb̄o ſimul ineſſe q̄d eſt ſi̅m: ſicut hec eſt falſa: ſedens ambulat ē poſſibilꝭ propō. Si aūt illud dictū ſtet pro parte ſua. ſ. ꝑ ſb̄o ipſius dicti: tūc eſt ſenſus verus ꝙ ſedens hꝫ potentiā ambulādi nō vt ſedens eſt. Ū̄n iſta ⁊ ſiles peccāt in diuerſitate medij q̄d in vna premiſſa ſtat in ſenſu cōpoſito: in alia in ſenſu diuiſo. Inter q̄s nō modica eſt dr̄ia. Silr̄ eſt de iſta. nō ſcribentē ſcribere eſt poſſibile ⁊ de ſilibꝰ. In his aūt ſit prudens artiſta ne ſophiſta ꝑ frequentē multiplicationē v̄boꝝ ꝑuertat reales cōditiones poſſibilis ⁊ ipoſſibilis: neceſſarij ⁊ cōtingentis ſupradictas in ſuo capitulo.

¶ Secundus modus ꝓuenit ex eo ꝙ aliq̄ dictio in rōne poſita pōt eſſe determinatio diuerſoꝝ. vt. q̄cq̄d viuit ſemꝑ eſt: ſortes viuit: ḡ ſortes ſemꝑ eſt. Maioꝛ. eſt duplex ꝑ dr̄iam qꝛ ly ſemꝑ pōt determinare ly viuit ⁊ tunc eſt ſenſus verus: vel ly eſt et ſic eſt falſus. Cauſatur autē deceptio ꝑ diuerſitatem medij in maioritate ⁊ minoritate. Mediū nāqꝫ equaliter oꝫ eſſe in vtraqꝫ p̄miſſarū. nō de pluribus terminis in vna ꝙ̄ in alia. Silr̄ hic. ſcientiam quā ſcis nūc neſcire eſt poſſibile: ḡ ſciētiā quā ſcis neſcire nunc eſt poſſibile. Hec dictio. nunc. poteſt determinare hoc verbum ſcis vel hoc verbum neſcire ⁊ ſic de ſimilibus: vel ſic. Quicūqꝫ litteras ſcit nunc didicit eas: ſed iſte antiquus grāmaticus ſcit litteras: ergo nunc didicit eas: quod eſt falſum.

De fallacia diuiſionis.

Fallacia diuiſionis eſt deceptio ꝓueniens ex potētiali multiplicitate alicuius oꝛonis. Cuius dictiones abinuicē diuidi poſſunt ⁊ in ſenſu diuiſo faciūt propoſitionem falſam: in compoſito veram. Habet hec fallacia duos modos.

¶ Primus ꝓuenit ab eo ꝙ aliqua cōiūctio grāmaticalis pōt cōiungere terminos vel ꝓpōnes copulando vel diſiungendo. Cōiunctio eni grāmaticalis cōis eſt ad copulatiuā: q̄lia ſunt ly ⁊: ac: atqꝫ. ⁊ ad diſiūctiuā: q̄lia ſunt ly vel: ſiue: aut. Que diſiūctiua cōiunctio licet ſignificet diſiunctionē ⁊ alteritatē in re: cōiungit tn̄ grāmaticaliter plr̄es dictiones vel oꝛones. Et ideo p̄mus modus dupliciter fieri pōt. ſ. ꝑ copulatiuā etper diſiūctiuā. Per copulatiuā ſicut. Quecūqꝫ ſūt duo et tria ſūt duo et ſūt tria: ſꝫ quinqꝫ ſunt duo ⁊ tria: ḡ quinqꝫ ſūt duo et ſunt tria. Minoꝛ eſt duplex qꝛ pōt eſſe diuiſa et eſt ſenſus ꝙ quinqꝫ ſunt duo ⁊ q̄nqꝫ ſunt tria et ſic eſt copulatiua falſa. Vel poteſt eſſe cōpoſita ita ꝙ ſit ſenſus ꝙ quinqꝫ ſunt duo ⁊ tria ſimul ⁊ hoc ſenſu ē vera ⁊ eſt de copulato p̄dicato ⁊ tunc ly ⁊ copulat inter terminos ſicut in ſenſu diuiſo inter ꝓpoſitiones. Silr̄ maioꝛ p̄dicti ſophiſmatis eſt duplex rōne diuiſiōis ⁊ ꝯpoſitionis. Peccat igit̄ argumentū ꝑ mediū diuerſitatē qꝛ in vna eſt diuiſuꝫ: in alia cōpoſitū. Silr̄ hic. Quiqꝫ ſūt paria ⁊ iparia.

¶ De diſiunctiua auteꝫ dantur hec exempla. Oē aīal eſt rōnale vel irrōnale. Sed non oē aīal eſt irrōnale: ḡ oē aīal eſt rationale. Maioꝛ pōt eſſe diuiſa et erit ſenſus: oē aīal eſt rōnale vel omne aīal eſt irrōnale q̄ eſt falſa diſiunctiua. Vel pōt eē compoſita habēs ſenſum ꝙ omne aīal eſt rōnale vl' irrationale ⁊ ſic eſt vera ⁊ de diſiūcto p̄dicato ⁊ ly vel ibi diſiungit inter terminos. Peccat aūt per diuerſitatem medij ſecundū compoſitionem ⁊ diuiſionem: vt prediximus. Sciendum eſt hoc loco ꝙ

diuiſa propoſitio (vt hic ſumitur) eſt quoties coniunctio vnit ꝓpones faciendo vnã ypoteticã diſiũctiuã vel copulatiuã vł aliã. Compoſita autem (vt in ꝓpoſito) eſt quoties cõiunctio vnit terminos ⁊ nõ propoſitiones. Et tũc facit cathegoricam de extremo tali vel tali.

¶ Secũdus prouenit ex eo ꝙ aliquod caſuale ſeu determinatio poteſt ordinari cũ diuerſis. vt. Quocũqꝫ tu vides hunc percurſum illo percurſſus eſt. Sed tu vides hũc oculo ꝑcuſſum: ergo oculo ꝑcuſſus ē: dato caſu ꝙ eſſet percuſſus in dorſo. Minor eſt in differẽtia qꝛ ille ablatiuus oculo poteſt ordinari cum ly vides ⁊ tunc ſignificat inſtrumẽtũ potentię viſiuę vel poteſt ordinari cum ly ꝑcuſſum ⁊ tunc ſignificat locum vbi vulneratus ſit. Secundũ ꝓmam determinationem eſt cõpoſita ꝓpoſitio ſignificans ꝙ tu oculo videas illum percuſſum. Secũdũ aliam determintionẽ eſt diuiſa ſignificans ꝙ tu videas eum percuſſum eſſe in oculo qui tamen in dorſo ꝑcuſſus eſt per caſum poſitũ. Peccat ergo parallogyſmus per medij diuerſitatẽ ſecũdũ cõpoſitionem et diuiſionem. Etiã ille ablatiuus in vna denotat inſtrumentum videndi percuſſum: in alia locũ percuſſionis ſecundũ ꝙ diuerſimode ordinatur.

De fallacia accentus.

Fallocia accentus eſt deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ aliqua dictio diuerſimode prõũciata diuerſa ſignicat. Huius fallacię duo ſunt modi principales ad q̃s omnis modus variandi prolationẽ eiuſdẽ dictionis reduci poteſt.

¶ Primus prouenit ex eo ꝙ aliqua dictio põt diuerſo accẽtu ꝓferri ⁊ hoc vel ſecundũ accentũ grauẽ ſiue acutũ: vel ſecundũ accentũ aſperum ſiue lenem. Exemplũ primi. Quoſcũqꝫ iuſtũ eſt pendere iuſtũ ē pati penam ſuſpendij: ſed bonos viros iuſtum pẽdere: ğ bonos viros iuſtũ eſt pati pęnã ſuſpẽdij. Peccat per diuerſitatẽ medij per accentũ variati quia ly pẽdere poteſt eſſe ſecundę ꝯiugationis ⁊ tunc habet accentũ (ſcꝫ acutũ) in penultima ⁊ ſignificat pati penam ſuſpẽdij. Et poteſt eē tertię cõiugationis ⁊ tũc habet accentũ in antepenultima ⁊ ſignificat actionem ſuſpẽdẽdi reos vel ęſtimare ſeu magnipendere bonos viros. Exemplũ ſecundi. Quicqd hamatur hamo capiť: vinũ amatur: ğ vinum hamo capitur. Hic eſt variatio penes aſpiratem et lenitatem accẽtus. Nam qñ: hamatur: ſcribitur ⁊ proferť cum aſpiratione habet accentũ quaſi aſperum ſeu ſonorũ ⁊ tractũ ex guture ⁊ ſignificat cũ tali inſtrumẽto expiſcari. Sed qñ ſcribitur ⁊ ꝓfertur ſine aſpiratione tunc habet accentũ lenẽ et ſimplicẽ ⁊ ſignificat actũ amoris.

¶ Secundus ꝓuenit ex eo ꝙ aliquid poteſt eſſe vna dictio vel plures. vt. Tu es q̃es: ſed quies eſt requies: ğ tu es requies. Peccat: quia quies in maiori eſt orõ cõſtans ex qui et es. In minori autẽ eſt vna dictio faciens i genitiuo quietis. Hoc exẽplũ ideo ad accentũ pertinet: qꝛ ſi ſit vnica dictio: ꝓferť vno ſpiritu vocis ſine pauſa: ſi duplex dictio: debet duplici accẽtu ꝓferri interponendo morulã inter ly q̃ ⁊ es.

De fallacia figurę dictionis.

Fallacia figurę dictiõis eſt deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ aliqua dictio ſimilis eſt alteri dictioni ⁊ propter hoc videtur habere eundem modum ſignificandi ſed nõ hꝫ. Huius fallacię tres ſunt modi.

¶ Primus prouenit ex eo ꝙ genus dictionum putatur idem propter ea qꝛ idem ſignificent. vt. omnis ſubſtantia colorata albedine eſt alba: vir eſt ſubſtantia colorata albedine: ergo vir eſt alba. Item omnis aqua eſt frigida: mare eſt aqua: ergo mare eſt frigida: quod eſt cõtra grammaticam. In primo parallogyſmo ſumitur maſculina dictio ac ſi eſſet fęminini generis: in ſecundo neutra ac ſi eſſet feminina. In his cauſatur viciuꝫ figurę dictionis. i. terminatiõis dictiõis quã figuram ⁊ terminationẽ ſophiſta non vult mutare in concluſione ſecundũ exigentiam grãmatices. Peccatur autem ob diuerſitatem medij implicitaꝫ. Nã in vna reſpicit vnũ genus ⁊ in alia aliud. Et ſic intelligatur de numero. vt. oẽs homines ſunt albi: ſortes eſt homo: ergo ſortes eſt albi.

¶ Secũdus ꝓuenit ex eo ꝙ aliq̃ dictio vnius ꝑdicamẽti videt̃ ſignificare ꝑ modũ alteri⁹ ꝑdicamenti. Sicut hic. Quicq̃d emiſti comediſti: crudas carnes emiſti: ergo crudas comediſti. Iſtẽ q̃cq̃d heri vidiſti: hodie vides: album heri vidiſti: ergo album hodie vides. Peccãt ĩ diuerſitate medij. Nam in vna reſpicitur prędicamentum ſubſtantię: in alia qualitatis.

¶ Tertius modus ꝓuenit ex eo ꝙ dictio ſignificans q̃le q̃d ſeu cõe videtur ſignificare hoc aliq̃d ſeu ſingulare ⁊ hoc in eodem ꝑdicamento. vt. ſortes ab hoĩe eſt alter: ipſe aũt eſt hõ: ergo eſt alter a ſeipſo. Peccatur in diuerſitate medij. In pria em̃ ly homine ſtat ꝓut eſt cõe q̃ddã. In ſecũda aũt prout ꝑdicatur de ſorte. Et q̃ ſortes ſumitur ſub hoĩe: videtur ꝙ hoc nomen hõ ſignificet hoc aliq̃d. Silr̃ eſt ſi dicatur. ſortes differt a ſorte grãmatico: ſortes ſignificat hoc aliq̃d: ſed ſortes grãmaticus ſig̃at quale quid. Eſſe enim q̃ eſt ꝑ ſuam eſſentiam nõ mutat̃ ꝑ q̃litatẽ ſibi inhęrentẽ. vt vult ſexta artis reg̃la q̃ ẽ d̃ q̃litate. Arguit̃ aũt ꝑ hunc modũ a termino ſtante in vno ſitu in q̃ habet vnũ modũ ſignificandi ad eundẽ ſtantẽ in alio ſitu: vbi creditur eſſe idẽ ⁊ ẽ ali⁹ eo q̃ differentia ſtat in ſitu. Et per hunc modũ fiunt parallogyſmi: quñ arguitur a terĩo ſtante cõfuſe ad eundem ſtantẽ determinate. Uel etiam qñ arguit̃ a termino ſtante confuſe tantum ad eundem ſtantem confuſe ⁊ diſtributiue.

De fallacijs extra dictionem.

Fallacię extra dictionẽ differũt a fallacijs in dictione qm̃ fallacię in dictione ꝓueniunt ex apparentia vocis ⁊ cã falſitatis exiſtit ĩ re. Fallacię extra dictionẽ ꝓueniũt ex apparentia rei ⁊ nõ exĩtia. Et ſunt ſeptẽ. ꝑma eſt accñtis: ſcđa a ſcđm quid ad ſimpliciter: tertia ignorantię elenchi: quarta petitionis ꝑncipij: quinta cõſequentis: ſexta nõ cauſę vt cauſę: ſeptima eſt ſecũdũ plures interrogatiões: vt vnã.

De fallacia accidentis.

Fallacia accidentis eſt deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ aliquid ſignificatur ſimpl̃r ĩeſſe vtriq̃ eorũ q̃ aliq̃liter ꝑ accñs ſunt vnũ. Huius fallacię tres ſunt modi.

¶ Primus ꝓuenit ex eo quia ꝓceditur ab accñte ad ſbm vel ecõ. vt agnoſco ſortẽ: ſʒ ſortes eſt veniẽs: ğ agnoſco venientẽ. Nõ valet qm̃ ſortes ⁊ veniens ſunt vnum per accñs ⁊ nõ per ſe. Et poſſum ego cognoſcere ſortem ⁊ neſcire an veniat et agnoſcere ꝙ aliq̃s veniat: neſciendo ſi ẽ ſortes. Peccat parallogyſmus in diuerſitate medij. Apparẽtia ſtat ĩ cõcordãtia illi⁹ act⁹ veniẽdi in quo cõcordant ſortes ⁊ veniens. Ob hoc tñ non ſeq̃tur ꝙ quicq̃d eſt verum de vno ſit verum de alio.

¶ Secundus ꝓuenit ex eo ꝙ id q̃ accidit ſeu cõuenit ſuperiori cõcluditur eſſe in inferiori vl̃ ecõ: vt hõ eſt aĩal: aĩal ẽ genus: ergo hõ ẽ genus. Silr̃ hõ eſt ſpẽs: ſortes ẽ homo: ğ ſortes eſt ſpẽs. Non valẽt qm̃ ſuperius ⁊ inferius ſunt idẽ aliquomodo: nõ tñ ſimpl̃r: ita ꝙ non quicq̃d ꝑdicat̃ de vno ⁊ de altero. Peccãt parallogyſmi ĩ deuiatiõe medij a recta linea prędicamẽtali. Et hic paſſus eſt notandus.

¶ Tertius ꝓuenit ex eo ꝙ ꝓceditur ab ſpẽ ad ꝓpriũ vel ab vno ꝯuertibili ad aliđ. vt. hõ eſt riſibilis: ſʒ riſibile eſt propriũ: ergo hõ eſt ꝓpriũ. Similiter riſibile ẽ hõ: hõ eſt ſpẽs: ğ riſibile eſt ſpẽs. Non valet: qm̃ hõ ⁊ riſibile non ſunt idẽ ſcđm diffinitionẽ nec abſolute. Peccat̃ ğ ĩ variatiõe medij.

¶ Eſt etiã alius modus huius fallacię q̃ fit per dr̃iam actus nãlis ab artificiali. Et formatur ſic parallogyſmus. Oĩs ſba elementata ẽ nãlis: turris eſt ſba elemẽtata: ğ turris eſt naturalis. Non valet qm̃ turris ſcđm ꝙ ex partibus naturalib⁹ cõſtat ẽ nãlis ſba. Sed ſecũdũ ꝙ eius partes ſunt cõtiguę ⁊ aggregatę ꝑ artẽ nõ cõtinuę per nãm: eſt ipſa turris artificialis. Et ſua figura non eſt nãlis. Et hoc in ſecunda ſpẽ ſcđę reg̃lę ⁊ tertię patere põt ⁊ alia ſuomõ.

De fallacia a ſcđꝫ q̃d ad ſimpliciter.

Fallacia a ſecũdũ q̃d ad ſimpl̃r eſt deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ dictũ ſecundum quid ſumitur ac ſi eſſet dictũ ſimpliciter. Simpliciter dictum eſt quod nullo addito dicitur. vt ſortes albus. Dictum ſecundum quid eſt quod aliquo addito di-

citur. vt ſortes alb⁹ dẽtes. In hac fallacia
tot poſſunt eſſe modi quot modis contin=
git addere alicui determinationẽ. Sed cõi
ter ſunt quinq; modi.

¶ Primus eſt qñ determiatio addita op
ponitur ei cui addit. vt. Ceſar eſt hõ mor=
tuus: ergo Ceſar eſt homo. Nõ valet. qm̃ ar=
guitur affirmatiue a p̃uatione entis ad ei⁹
poſitionẽ. Peccat aũt p medij iſufficiẽtiã.

¶ Secũs eſt qñ determinatio addita ptĩ=
net ad actũ aĩe. vt. Chymera eſt aĩal cõſy
derabile: ergo chymera eſt aĩal. Itẽ Ceſar eſt
in memoria hoĩm: ergo Ceſar ẽ. Itẽ tu hẽs fe
licitatẽ in mẽte ſeu deſyderio: ergo habes feli
licitatẽ. nõ ſeqtur defectu medij ſufficiẽtis.

¶ Tertius eſt quãdo determinatio addi=
ta ſignificat aliqd in põ. vt. in ouo eſt aĩal
põliter: ergo in ouo eſt aĩal. non valet qꝛ eſſe
in potentia magna diſtantia differt ab eſſe
in actu ſcdꝫ nãm. Et argumẽtũ deficit i de=
fectu medij ſufficientis. vt. vult ſeptima re
gula (noſtrę artis) q̃ eſt de tempore.

¶ Quartus eſt qñ determinatio addita
tangit partẽ. vt. etyops eſt albus dentes:
ergo eſt albus: non valet.

¶ Quintus eſt qñ aliqd ſecundũ ſe ẽ per
vnũ modum et tamẽ ſecundũ aliũ ẽ aliter
cõditionatũ. vt. diuitię in ſe ſunt bonę: ſed
in latrone ſunt malę. Ideo nõ valet. Diui
tię ſunt bonę: ſed fur vult diuitias: ergo
fur vult bonũ. Item. gladi⁹ eſt bonus: ſʒ
in furioſo ꝛ homicida ẽ malus. et ſimilia.

De fallacia ignoratię elenchi.

Fallacia ignorantię elenchi eſt dece=
ptio ꝓueniens ex eo ꝙ nõ obſeruã=
tur ea q̃ requirunt ad diffinitionẽ elenchi.

¶ Elenchus aũt ẽ ſyllogiſmus iferens cõ
tradictionẽ vnius ꝛ eiuſdem nois ꝛ rei: ad
idem: ſcdm idem: ſimilr et in eodem tpe.
Elenchus qñq; eſt vnus ſyllogiſmus: quã
doq; duo. Unus eſt qñ cõcludit ꝯdictoriã
alicuius ꝓpõis prius datę. Sicut ſi detur
hęc. aliqd aĩal eſt incorruptibile. ꝛ arguat
ſic. oĩe compoſitũ ex ꝯrijs eſt corruptibi
le. oĩe aĩal ẽ cõpoſitũ ex ꝯrijs: ergo oĩe aĩal
eſt corruptibile. Sed tu dicis ꝙ aliquod
aĩal eſt incorruptibile: ergo ſequitur ꝯdictio.
Duo ſyllogiſmi cõſtituunt elenchũ qñ ex
duobus ſyllogiſmis ꝯdictorijs cõcludun=
tur duę ꝯdictorię. vt. ſi p̃dicto ſyllogiſmo
cõtraponatur hic. Nullũ beatum eſt cor=
ruptibile: aliqd aĩal eſt beatũ: ergo aliqd aĩal
nõ eſt corruptibile. Huius fallacię quat=
tuor ſunt modi.

¶ Primus peccat ꝯ hanc cõditionem cõ
tradictionis: ad idẽ. vt. duo ſunt duplũ ad
vnũ ꝛ nõ ſunt duplũ ad tria: ergo ſunt duplũ
ꝛ nõ duplũ. Deficit in diuerſitate medij va
riati ad comparationem diuerſorum.

¶ Secũs deficit ꝯ hanc cõditionem: ſcdm
idem. vt. hoc eſt ęq̃le ad duplũ ſcdm lati=
tudineꝫ ꝛ nõ ſcdm lõgitudinem: ergo eſt ęq̃le
ꝛ nõ equalę. Peccat in diuerſitate medij
capti ſecundum diuerſa.

¶ Tertius deficit ꝯ hãc cõditionem: ſilr.
vt. Celũ mouetur circulariter ꝛ nõ recte:
ergo mouetur ꝛ non mouetur. Peccat in
diuerſitate medij ſumpti diſſimiliter.

¶ Quartus deficit ꝯ hanc cõditionẽ bo=
nę ꝯdictionis: q̃ eſt: in eodẽ tpe. vt: domus
iſta eſt clauſa mane ꝛ nõ eſt clauſa ſero: er
go eſt clauſa ꝛ nõ eſt clauſa. Peccat in di=
uerſitate medij ꝯ hanc cõditionem. ſimul.
Et qꝛ oĩes q̃tuor p̃dictę cõditiones req̃=
tur copulatiue ad bonã ꝯdictionẽ quã ſo=
phiſta nititur videri cõcludere ꝯ reſpõdẽ=
tem: ideo in p̃dictis parallogyſmis ꝛ ſili=
bus licet appareat ꝙ cõcluditur ꝯdictio ꝯ
reſpõdentem: nõ cõcluditur de fctõ qꝛ in il
lis deeſt aliq̃ cõditio requiſita ad verã cõ
tradictionem: vt patuit in ſingulis.

De fallacia petitionis principij.

Fallacia petitionis principij eſt dece
ptio prouenieus ex eo ꝙ idem ſub
alio vocabulo veſtitũ ſumitur ad ꝓbatio=
nem ſuiipſius. Principium enim hic di=
citur p̃ncipale propoſitũ ᵭ quo dubitatur.
Hęc fallacia habet quattuor modos.

¶ Prim⁹ ẽ qñ diffinitũ petit ſeu ducit ad
ꝓbationẽ diffinitiõis ꝛ eꝯ. vt. ſi debeat ꝓ=
bari ꝙ animal rõnale mortale currit ꝛ di=
catur ſic: hõ currit: ergo aĩal rõnale mortale
currit. Hic nulla eſt ꝓbatio qꝛ ęque dubi=
tatur de añte qd petitur concedi: ac de cõ=
ſequente ꝓbando. Et in hoc modo intel=
ligitur petitio principij inter deſcriptum

et deſcriptionem.

¶ Secūdus eſt qn̄ ꝓpō vlis ducit ad ꝓbationē particularis ſue. vt ſi debeat ꝓbari ꝙ oim ꝯriorū eſt eadem diſciplina ⁊ aſſeratur hec ad ꝓbationē: oim oppoſitorū eſt eadem diſciplina: ergo oim ꝯriorū eadem eſt diſciplina. Et ecꝯ qn̄ oēs particulares ducūtur ad ꝓbationē ſue vlis. vt. ſi debeat ꝓbari ꝙ oim oppoſitorū eſt eadē diſciplina ⁊ aſſumātur iſte: oiū ꝯriorū eadē ē diſciplina: oim ꝓuatiue ⁊ relatiue oppoſitorū eadē ē diſciplina. ⁊c. ergo oim oppoſitorū eadem eſt diſciplina. Hic petitur tacite ꝯcluſio in ꝑmiſſis de qbus eque dubitatur ac de concluſione.

¶ Tertius eſt qn̄ ꝯiunctū petitur in diuiſo: ideſt qn̄ diuiſim ꝓbatur qđ ꝯiunctim negatū eſt. vt. ſi debeat ꝓbari ꝙ medicina ſit ſcia ſani ⁊ egri ⁊ dicatur ſic. medicina ē ſcia ſani ⁊ medicina eſt ſcia egri: ergo medicina eſt ſcia ſani ⁊ egri. Nō valet qꝛ qui negat ꝯcluſionē pari rōne negabit an̄s predictū qđ ferme eſt idē cū eo qđ dꝫ ꝓbari.

¶ Quartus eſt qn̄ vnū relatiuū petitur vt ꝯcedatur ad alteriꝰ relatiui ꝓbationē. vt. ſi ꝓbādū ſit ꝙ ſortes ſit pr̄ Platonis ⁊ dicatur. Plato eſt filiꝰ ſortis: ergo ſortes eſt pr̄ platonis. Hic petitur aperte: licet ſub aliis verbis quod probari debet.

De fallacia conſequentis.

Fallacia ꝯn̄tis eſt deceptio ꝓueniēs ex eo ꝙ ꝯn̄s vel ſcđa ꝯ̄ia que eſt falſa putatur eſſe oīno idem cū an̄te vel cū ꝯ̄ia ꝑma q̄ eſt bona. vt exemplis declarabiꝛ. Sūt huiꝰ fallacie duo modi principales.

¶ Primus ꝓuenit ex eo ꝙ ſicut in bona ꝯ̄ia a poſitione an̄tis ſeqtur poſitio ꝯn̄tis: putatur ꝙ a poſitiōe ꝯn̄tis ſeqtur poſitio an̄tis: qđ tn̄ nō eſt verū. vt. ſi hō eſt: aīal ē: ergo ſi aīal eſt: hō eſt. Itē. ſi qs eſt adulter: eſt politulus ⁊ errat de nocte: ergo ſi errat de nocte ⁊ eſt politulus eſt adulter. Nō valent qꝛ iſte ꝯ̄ie nō ꝯuertūtur q̄ credūtur ꝯuerti.

¶ Scđs ꝓuenit ex eo ꝙ ſicut in bona ꝯ̄ia a deſtructione ꝯn̄tis ſeqtur deſtructio an̄tis: ita putaꝛ vel ꝑſuadeꝛ ꝙ a deſtructione an̄tis ſeqtur dēſtructio ꝯn̄tis: qđ tn̄ eſt fl̄m. vt. ſi qđ fuit gn̄atū: illud fuit ꝑncipiatū: ergo ſi nō ſit gn̄atū: nō fuit ꝑncipiatū: ſꝫ aīa rōnalis nō fuit genita: ergo neqꝫ ꝑncipiata: qđ ē fl̄m. Itē ſi qđ fuit factū: illđ fuit ꝑncipiatū: ergo ſi nō fuit factū: nō fuit ꝑncipiatū: ſꝫ mundus non eſt factꝰ: ergo nec ꝑncipiatꝰ. Iſte ꝯ̄ie non ꝯuertuntur: vt pretendit ſophiſta.

De fallacia ſcđm nō cām vt cām.

Fallacia ſcđm nō cā̄ vt cām eſt deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ inter ꝑmiſſas ex quibꝰ bn̄ ſeqtur ꝯcluſio falſa: miſceꝛ ſuperflue aliqua ꝓpoſitio vera quā ſophiſta cū argumēto ad iꝓſſibile vult falſā eē oñdere ex falſitate ꝯcluſionis: ac ſi illa vera (mixta) eēt cā ꝯcluſionis: quū tn̄ nichil ad cā operetur ⁊ ſic nō ē cā. Cauſa em̄ vt hic ſumiꝛ ē qđ ē cā in inferēdo ſcđm ꝙ ꝑmiſſe ſunt cauſe ꝯcluſionis. Cauſa apparētie in hac fallacia eſt ꝯuenientia vocalis quam nō cauſa hꝫ cū aliis ꝓpōnibus q̄ ſunt cauſe ꝯcluſionis. Scđm hanc fallaciā ſic paralogyzatur. Dicit reſpōdens ꝙ aīa ⁊ vita ſunt idē. Sophiſta ſic arguit. ꝯ̄. oē ꝯriū corruptioni eſt gn̄atio. Sꝫ vita eſt ꝯria corruptioni ⁊ vita ⁊ aīa ſūt idē: ergo vita eſt gn̄atio. Ꝯcluſio eſt falſa (qꝛ ſi vita eſt gn̄atio: viuere eſt gn̄ari) ergo aliq̄ ꝑmiſſarū eſt falſa: nō pꝛia neqꝫ ſecūda (vt ignarꝰ reſpōdēs ꝑſuadeꝛ) ergo tertia. ſ. vita ⁊ aīa ſunt idē: ē falſa: quā tu reſpōdēs dicebas eē verā. Pōt ad ꝑdictū parallogyſmū ⁊ ad ſiles reſpōderi dupl̄r. Scilicet vl̄ negādo ꝯiam: quū ſyllogiſmꝰ in ꝑmiſſis nichil đbeat habere ſupfluū. Uel ꝯcedēdo ꝯiaꝫ pōt negari hec ꝑmiſſa vita ē ꝯria corruptiōi: cuiꝰ falſitas ē cā falſitatis ꝯclōis Nūq̄ em̄ ꝯclō ē falſa niſi aliq̄ ꝑmiſſarū ſuarū ex qbꝰ ipſa ſequiꝛ ſit falſa. Que oia ſignificantur in quarta regula (artis noſtre) q̄ docet ꝯſyderare cās.

De fallacia ſcđꝫ pl̄es interrogatiōes vt vnā.

Fallacia ſecundū plures interrogationes vt vnā eſt deceptio ꝓueniēs ex eo ꝙ ad multiplicē interrogationem datur vna reſponſio ſimplex eo ꝙ ſub vnius q̄ſtiōis mō ꝓponitur. Sciendū eſt hoc loco ꝙ eadē orō (mal̄r) ſecūdū ꝙ ſub dubitatione ꝓponiꝛ: dr̄ interrogatio. Prout vero ꝑ eā ſignificatur aliqđ ſimpliciter eē vel non eſſe: dicitur enunciatio. Prout ad

alterius probationē adducitur: vocatur ꝓ
poſitio quaſi ꝓ alio: puta cōcluſione: poſi
tio. Sed ſcd̄m ꝙ ꝓbatur ex alia vel alijs
dicit̄ cōcluſio. Modi hui⁹ fallacie ſūt duo.

¶ Primus eſt quādo interrogatio ex eo eſt multiplex ꝙ vnū de pluribus in ſingulari predicatur vel ecō. vt putaſne ꝙ hō et aſinus ſunt aīal rationale? Si reſpondeat̄ ꝙ ſic: procedat̄: ḡ aſinus ē aīal rōnale. Si reſpondeatur ꝙ nō: ꝓcedatur: ergo hō nō eſt aīal rationale. Deceptio p̄dicta ꝓuenit eo ꝙ ad talē interrogationē debent dari due reſponſiones ꝛ nō vna vt ſupra: ſꝫ debet rn̄deri diſtincte: hō eſt aīal rōnale ꝛ aſinus nō eſt aīal rōnale. Silr: tu eſne hō vel aſinus? Itē putaſne ꝙ etyops ſit alb⁹ ꝛ coruus ſit niger? ꝛ ſimilia.

¶ Secundus eſt qn̄ interrogatio eſt plures ex eo qꝛ plura ſubijciunt̄ vel p̄dicantur cum plurali verbo. Sicut. putaſne ꝙ mel ꝛ fel ſint dulcia? Si dicatur ſic. cōcludatur: ḡ fel eſt dulce: ſi dicatur nō: cōcludatur: ḡ mel non eſt dulce. In his ꝛ ſimilibus patet ꝙ non eſt danda vnica reſponſio: ſed plures: quū queſtio ſit multiplex.

¶ Hec arbor logicalis nō habet in ſeipſa fructum quia fructus logice colligitur in ſcientijs altioribus ad quas logica ordinatur tanꝗ inſtrumentum ad opus.

¶ Finis ad laudem dei.

Figura hec debet figurari ſicut quarta figa artis generalis.

B. ſignificet differentiam: vtrum.
C. concordantiam: quid.
D. contrarietatem: de quo.
E. principium: quare.
F. medium. Quantum.
G. finem: Quale.
H. Maioritatē: Quando.
I. Aequalitatem: Ubi.
K. Minoritatem: Quomodo ꝛ cū quo.

¶ Nunc p̄mū impreſſum in celebri Academia Cōplutēſi: in officina laudatiſſimi Chalcographi Arnaldi Guillermi Brocarij. Anno ab ortu ſalutis nr̄e. M. D. xviij. in vigilia aploꝝ Symonis ꝛ Iude.

BI

TOLEDO
BIBLIOTECA PROVINCIAL
Sala Reservado
Número 34

D RAYMUN
LULLI
LOGICALIA

Res.
34